Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Газета 1918 йил 21 июндан чиқа бошлаган

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

№ 72 (20.040) • 1988 йил 27 март, якшанба • Баҳоси 3 тийин.

Пиллакорлар тараддуди

● Фрунзе районидаги Калинин номли совхознинг Жданов номли бўлимида ҳар йили пилладан юқори ҳосил етиштирилади. Зеро, бўлимда ипак қурти озуқа базасини мустаҳкамлашга алоҳида эътибор бериб келинмоқда.

Бўлимда бу йил 12 минг туп тут кўчати ўтқазиш кўзда тутилган. Айни кунларда барча бригадаларда кўчат экиш ва уни парвариш қилиш қизғин.

Йигитали Назаров, Маъмур Номозов бошлиқ бригадаларда бу иш айниқса, уюшқоқлик билан олиб борилмоқда. Шу кунгача бўлимда 10500 туп тут кўчати экилди.

Т. ТУСНАЗАРОВ.

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ СИЁСИЙ БЮРОСИНИНГ 30—40-ЙИЛЛАР ДАВРИДА ВА 50-ЙИЛЛАРНИНГ БОШИДА БЎЛГАН РЕПРЕССИЯЛАР БИЛАН БОҒЛИҚ МАТЕРИАЛЛАРНИ ҚЎШИМЧА ЎРГАНИШ КОМИССИЯСИДАН

Комиссия ўзининг бўлиб ўтган мажлисида 1950 йилда «Ленинград иши» деб аталган иш билан судланган Н. А. Вознесенский, А. А. Кузнецов, М. И. Родионов, П. С. Попков, Я. Ф. Капустин, П. Г. Лазутин, И. М. Турко, Т. В. Закржевская ва Ф. Е. Михеевларнинг партиявийлиги масаласини кўриб чиқиш натижалари тўғрисида КПСС Марказий Комитети ҳузуридаги Партия контроли комитетининг ахборотини тинглади.

Илгари ана шу кишилар суд томонидан бутунлай оқланганликлари муносабати билан М. И. Родионов, П. Г. Лазутин, П. С. Попков, И. М. Турко, Т. В. Закржевская, Ф. Е. Михеев КПСС сафига тикланганликлари маълумот учун қабул қилинди.

Н. А. Вознесенский, А. А. Кузнецов ва Я. Ф. Капустин амалда партия сафидан ўчирилмаганлиги, уларнинг партиявий ҳужжатлари улар қамоққа олиниб, ҳукм этилгандан кейин бекор қилинганлигини ҳисобга олиб, Партия контроли комитети ўзининг 1988 йил 26 февралдаги қарори билан уларнинг КПСС аъзоси эканликларини тасдиқлади.

Комиссия СССР Олий судининг ва КПСС Марказий Комитети ҳузуридаги Партия контроли комитетининг «Советларга қарши троцкийчи ҳарбий ташкилот» қатнашчилари тўғрисидаги иш юзасидан судланган М. Н. Тухачевский, А. И. Корк, И. Э. Якир, И. П. Уборевич, В. К. Путна, Р. П. Эйдеман, В. М. Примаков ва Б. М. Фельдманни суд томонидан ва партиявий йўл билан оқлаш натижалари тўғрисидаги ахборотларини ҳам тинглади.

СССР Олий судининг ҳарбий коллегияси СССР Бош прокурорининг 1957 йил 31 январдаги хулосасига мувофиқ, СССР Олий суди махсус суд органининг мазкур шахсларга нисбатан 1937 йил 11 июнда чиқарган ҳукмини бекор қилди ва уларнинг ҳаракатларида жиноят составн йўқлиги учун ишни кўриб чиқишни тўхтатди. Уларнинг ҳаммаси тўла-тўкис оқланди.

КПСС Марказий Комитети ҳузуридаги Партия контроли комитетининг 1957 йил 27 февралдаги қарори билан М. Н. Тухачевский, А. И. Корк, И. Э. Якир, И. П. Уборевич, В. К. Путна, Р. П. Эйдеман, В. М. Примаков ва Б. М. Фельдман КПСС сафига тикландилар.

«Советларга қарши троцкийчи ҳарбий ташкилот» тўғрисидаги иш юзасидан терговчоғида Я. Б. Гамарникка ҳам айб қўйилган эди. Кейинчалик СССР прокуратураси бу айбларни асоссиз деб топди.

КПСС Марказий Комитети ҳузуридаги Партия контроли комитети 1955 йил 7 октябрда Я. Б. Гамарникнинг партия аъзолигини қайта тиклади.

СССР Олий суди ва КПСС Марказий Комитети ҳузуридаги Партия контроли комитетининг ахборотлари маълумот учун қабул қилинди.

Комиссия ўз ишини давом эттирмоқда.

МУҚАДДАС БУРЧИМИЗ

БАХТИМИЗ, БУГУНГИ НУРАФШОН ҲАЁТИМИЗ УЧУН ҚАҲРАМОН КУРАШЧИЛАР ХОТИРАСИ БИЗНИ СОВЕТ ХАЛҚИНИНГ ШОНЛИ АНЪАНАЛАРИНИ МУНОСИБ ДАВОМ ЭТТИРИШГА ЧОРЛАЙДИ

Бугун — республикамизда Хотира куни. Ҳар биримиз номи табаррук, иши муқаддас аждодларимиз, вафот этган ота-оналаримиз, яқинларимиз, бахтимиз учун курашган кишилар хотирасини бош эгиб ёдга оламиз.

«Инсон бир умр Ватаним, халқим деб яшайди. Ҳаётда нимага эришган бўлса, уни тирикларга мерос қолдиради. Биз ана шу меросни асраб-авайлаб, Ватанимиз бахт-саодати йўлида жон фидо қилган кишиларнинг порлоқ хотирасини эъзозлашимиз керак». Улуғ Ватан уруши қатнашчиси Қурбон Ражабов Қашқадарё областининг Усмон Юсупов районидан «Совет Ўзбекистони» газетаси редакциясига йўллаган мактубини шу сўзлар билан бошлаган. Уруш ва меҳнат ветерани ўз мактубида Ойбек номли мактаб ўқитувчилари, ўқувчилари, шу қишлоқда яшовчи ҳамма кишилар бахтимиз учун жангларда қурбон бўлган, мамлакатимиз социал-иқтисодий тараққиётига муносиб ҳисса қўшган кишилар хотирасини муқаддас билиб, уларнинг шонли анъаналарини давом эттираётганликлари ҳақида ҳаяжонланиб ёзади.

Шу кунларда редакцияга бундай мактублар кўплаб келиб турибди. Бу табиий бир ҳол. Зеро, ҳар биримиз ўз хатти-ҳаракатларимизни бугунги жадаллаштириш суръатларига, қайта қуриш одимларига, янгиланиш ва покланиш йўлига мослаб олар эканмиз, табиийки, қаҳрамонона шонли ўтмишга мурожаат этамиз, оталаримиз ва оналаримиз, акаларимиз ва опаларимизнинг шавкатли анъаналаридан куч-қувват оламиз. Уларнинг шонли ишлари, етилган масалаларга муносабатлари, Ватанга садоқат намуналари бизларга бардамлик, ўлмас ғоялар тантанаси, улуғ вазифаларни ҳал этиш учун курашда ишонч бағишлайди.

Шундай мактубларнинг бирида ғиждувонлик Улфатбиби Бекназарова ҳақида ҳикоя қилинади. Эндиликда хотирасини халқимиз эъзозлаб сақлаётган бу табаррук инсон янги ҳаёт учун кураш тўлқинларига бутун жўшқинлиги билан қўшилган, «Ҳужум» кампаниясини муваффақиятли ўтказишда алоҳида активлик кўрсатган, кейинчалик Бауман номли колхозда пахтачиликни юксалтиришга муносиб ҳисса қўшиб, «Ҳурмат Белгиси» ордени билан тақдирланган эди. Газетхон Д. Баҳронов янги ҳаёт учун фидокор курашчи хотираси бугун ҳамқишлоқлар ёдида муқаддас сақланаётганлиги, донгдор пахтакор Улфатбиби издошлари кўпайиб бораётгани ҳақида ёзади.

Бугун — республикада Хотира куни. Биз бу кунни авлодларнинг боғлиқлиги ва давомийлиги белгиси остида нишонламоқдамиз. Бугун келгуси авлодлар бахт-саодати йўлидаги шонли курашларда ўз жонини ҳам аямаган фидойилар, Улуғ Октябрь кунларининг қаҳрамонлари, Гражданлар ва Улуғ Ватан уруши баҳодирлари, ўлкамизда социал-иқтисодий тараққиётни таъминлаган курашчилар хотираси олдида бош эгамиз. Совет ҳокимиятини мустаҳкамлаш учун курашларда ҳалок бўлган кишиларнинг номи ва иши навқирон авлодлар қалбида мангу яшайверади.

«Ҳар бири муштарак социалистик ғалабаларимизга ҳисса қўшган миллион-миллион кишиларни эсга оламиз, — деб таъкидлади М. С. Горбачев Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 70 йиллигига бағишланган қўшма тантанали мажлисда. — Пўлат қуйган, ғалла эккан, болаларга таълим берган, фан ва техникани олға силжитган, санъат чўққиларини забт этган кишиларни хотирлаймиз. Ватанни ҳимоя қилиш йўлидаги жангда ҳалок бўлган, жонидан кечиб жамиятнинг олға боришига, имконият яратган кишиларни қайғу билан эсга оламиз. Бошдан кечирилган кунлар, босиб ўтилган йўлларнинг хотирадан ўчмайдиган онларини эслаймиз, чунки бугунги кунимиз мана шуларнинг шарофатидир».

Шундай. Бугун биз ҳалол яшаб, виждонан меҳнат қилиб, ўз куч-қувватини, ақл-идрокини, иқтидорини жамиятни тараққий эттиришга бағишлаган, социал-иқтисодий ўзгартишларни тезлаштиришга ҳисса қўшган кишиларнинг шонли ишларини ёдга оламиз. Партия, касаба союз ва комсомол ташкилотлари, совет органлари Хотира кунини ўтказишга олдиндан пухта тайёргарлик кўраётганликлари диққатга сазовордир. Бу анъана эндиликда халқимиз ҳаётига, турмушига чуқур сингиб кетди. Бу кун халқимизнинг ўтганлар хотирасини, аждодлар хотирасини эъзозлашдан иборат табаррук анъанасига янгича бир руҳ, янгича бир мазмун бағишламоқда.

Хотира куни арафасида республика шаҳар ва қишлоқларида кўп кишилик оммавий тадбирлар, уч авлод учрашувлари ўтказилди. Гражданлар ва Улуғ Ватан уруши қатнашчилари, дастлабки беш йилликлар ва тикланиш даврининг қаҳрамонлари мактабларга, ҳунар-техника билим юртларига, ўрта ва олий ўқув юртларига бордилар. Цехларда, қурилиш майдонларида, маҳаллаларда, клублар ва маданият саройларида унутилмас учрашувлар бўлиб ўтмоқда. Кекса коммунистлар, Улуғ Ватан уруши қатнашчилари, меҳнат ветеранлари ёшлар davраларида жанговар ва шонли меҳнат анъаналари, халқимизнинг қаҳрамон фарзандлари ҳақида жўшқин ҳикоя қилиб бердилар. Мана шу мароқли учрашувлар, қизғин суҳбатлар, шубҳасиз, ёшларимизни кекса авлоднинг шонли анъаналарига садоқат, Ватанга муҳаббат, улуғ Лениндан қутлуғ васият — халқлар дўстлиги ва интернационализмни ардоқлаш руҳида тарбиялашга хизмат қилмоқда.

Шаҳар ва қишлоқларда қаҳрамонлар хотирасига ўрнатилган ҳайкаллар, қардошлик қабрлари, қабристонларни ободонлаштириш, улар атрофида гулзорлар ва хиёбонлар барпо этиш тирикларнинг ўтганлар хотираси олдидаги инсоний бурчидир. Наманган, Фарғона, Самарқанд областлари, Қорақалпоғистон АССР, бошқа кўпгина шаҳар ва районларда бу борада ибратли ишлар қилинмоқда. Революция ва шонли меҳнат анъаналари музейлари ташкил этилмоқда. Вазифа шундан иборатки, биз Ватанимиз тарихининг ёрқин саҳифаларини, социализм қуриш учун кураш босқичларини эслатувчи ҳар бир ашёни авайлаб сақлашимиз керак. Дастлабки беш йилликлар қаҳрамонлари, Улуғ Ватан уруши қатнашчилари, интернационалист жангчилар хатлари, буюмларини тўплаётган, хотираларини ёзиб олаётган «қизил изтопарлар» фаолияти таҳсинга лойиқдир.

Инсон хотираси — азиз ва муқаддас. Уни эъзозлаш, унга муносиб бўлиш — шараф. Биз шу мақсадни кўзлаб яшашимиз, меҳнат қилишимиз, ҳаётбахш идеалларимиз тантанаси учун изчил курашишимиз керак. Бугунги нурафшон ҳаётимиз учун жонини қурбон қилган қаҳрамонлар хотираси олдида — аждодларимиз хотираси олдида қарздорлик туйғусини ҳамиша чуқур ҳис этиб яшайлик. Дунёда яхши ном қолдириш муқаддас бурчдир. Зеро, табаррук номи асрлар оша яшаб келаётган улуғ бобомиз Алишер Навоий назмга солганки: «Ажаб саодат эрур қолса яхшилик билан от».

КЎП НУСХАДА

«Ўзбекистон» нашриёти «В. И. Ленин, КПСС миллатчиликка қарши кураш тўғрисида: ҳужжатлар ва материаллар» китобини ўзбек тилида босмадан чиқарди. Китоб кўп нусхада нашр этилди.

«Ўзбекистон» нашриётида «КПСС Марказий Комитетининг 1988 йил 17—18 февраль Пленуми материаллари» китобчаси ўзбек тилида босмадан чиқди. Китобча кўп нусхада нашр этилди.

(ЎзТАГ).

БУТУНИТТИФОҚ XIX ПАРТИЯ КОНФЕРЕНЦИЯСИ ШАРАФИГА

ЯШИЛ ОЗУҚА—ЙИЛ БЎЙИ

Чорва молларини тўйимли озуқалар билан боқиш, рационга риоя қилиш маҳсулдорликни оширишнинг муҳим омилидир. Шу билан бирга қорамолларга йил бўйи ширали кўк масса бериб туриш ҳам соғиб олинаётган сут миқдорини кўпайтиришга хизмат қилади. Буни яхши билган Термиз районидаги Жданов номли колхоз чорвачилик фермаси коллективи молларни йил бўйи ана шундай ширадор, сервитамин озуқа билан боқишга эришмоқдалар. Шунинг учун ҳам қўлга киритилаётган ютуқлар ҳам салмоқли бўлаётир. Масалан, қишлов даврида пландан ташқари 60 тонна сут соғиб олинди.

Миришкор озуқа тайёрловчилар шу кунларда 85 гектар майдонда барқ уриб ўсган кўк масса ўримини тугаллаш арафасида туришибди.

Суратларда: (чапдан ўнгга) механизатор Хуррам Бўронов, бош зоотехник Худойназар Эргашев, механизатор Пўлат Қурбонназаров ва озуқа тайёрловчи бригада бошлиғи Абдулла Маматов ҳамда ўрим пайти.

И. ХЎЖАЕВ фотолари (ЎзТАГ).

Уруғлик жўнатилмоқда

● Сурхондарё область пахта заводлари ўзлари тайёрлаган уруғликни хўжаликларга жўната бошладилар. Пахтакор хўжаликлар улардан бу йил 15,5 минг тонна уруғлик оладилар. Шунча уруғлик, мабодо зарур бўлиб қолса, қайта экишга ҳам етади.

Бу йил областдаги пахта майдонларининг ярмига ингичка толали навлар экилади. Маҳаллий селекциячилар яратган «Термиз-14» навига афзаллик берилди. Бунда тўқимачиларнинг истаклари инобатга олинди. Ҳозирнинг ўзидаёқ СССР Енгил саноат министрлигининг турли корхоналаридан келаси йил ҳосилига етарли равишда буюртмалар тушиб бўлди. (ЎзТАГ).

• Бугун кўчат ўтқазиш ва кўкаламзорлаштириш юзасидан умумреспублика якшанбалиги ўтказилади

ҚИЗИЛТЕПАНИНГ ЯНГИ БОҒЛАРИ

Бундан ярим йил муқаддам Маликчўлнинг этагидаги бу ерлар дашт эди. Ўтган йил кузда одамлар ва тракторларнинг овози унинг уйқусини бузди. Дашт ҳайдалиб, текислашга киришилди. Дастлабки ниҳол кўчатлари ўтқазила бошланди.

Айни пайтда бу ерда қарийб 200 гектарли боғ вужудга келди. Қисқа муддатда бундай кенг кўламдаги вазифани бирон хўжалик ёки ташкилотнинг уддалаши мушкул эди. Буни ҳисобга олган район партия ва ижроия комитетлари масалани бошқача йўл билан ҳал қилишди. Даштдаги майдонлар райондаги хўжалик ва идораларга бўлиб берилди. Натижада ҳар бир коллективнинг 15—20 гектарли боғлари ташкил топди. Уларга турли хилдаги мевали дарахтлар ўтқазиш ишлари давом этяпти.

Жданов номли колхоз боғбони Қаҳрамон Шукуровни иш устида учратдик. У ўғли Нажмиддин, шогирди Қамбар Номозов билан яқинда экилган кўчатларни суғормоқда. Невараси Ёқубжон ҳам уларга кўмаклашяпти.

— Хайрли ишга ҳисса қўшиш ғайратга-ғайрат қўшар экан, — дейди ота. — Пенсия ёшига яқинлашиб қолган бўлсак-да ёшлардан орқада қолмасликка ҳаракат қиляпман. Мана шу жой кечагина даштлик эди. Жуда қисқа вақт ичида боққа айланди. 6 минг тупга яқин ўрик, шафтоли, олма кўчатларини экдик. Ҳамма гап энди уларни яхши парваришлаб, тўла тутиб кетишини таъминлашда. Буни ҳам эплаймиз.

«Партия XXII съезди», Ленин номли, «Ленинград», «Бухоро» колхозлари, «Бўстон» совхозининг боғбонлари ҳам ишни яхши ташкил этишган. Бироқ айрим коллективларни сув масаласи бироз қийнаб турибди. Шу боис кўчатларни тракторда ташиб келтирилган обиҳаёт билан суғоришга тўғри келяпти. Бу муаммони ҳал қилишда сув хўжалиги ходимлари, ирригаторларнинг яқиндан ёрдами зарур. Бунинг унча қийин жойи йўқ. Чунки Қизилтепанинг янги боғлари Зарафшон дарёси бўйларида ташкил этиляпти.

— Хўжаликлардаги ҳар бир қарич ер қатъий ҳисобда, — дейди район партия комитетининг биринчи секретари Мардон Шамсиев. — Катта боғлар яратиш учун имконият йўқ. Мавжуд боғлар бўлса, халқимизнинг турли хилдаги меваларга бўлган эҳтиёжини қондирмайди. Шунинг учун район активлари билан кенгашиб, бу муҳим масалани дашт зонасида янги боғлар яратиш ҳисобига ҳал қилишга келишдик. Режамиз муваффақиятли амалга ошяпти.

Ҳозирги пайтда яна бир тадбир устида изчил иш олиб боряпмиз. Май ойигача ҳар бир хўжалик марказида истироҳат боғи ташкил қилинади. Уларда қишлоқда яшовчи ёшу қарининг эҳтиёж ва қизиқишлари ҳисобга олиниб, маданий ҳордиқ чиқариш масканлари, спорт иншоотлари вужудга келтирилади. Бу соҳада кўзланган вазифаларни ўз вақтида бажарилишига шубҳа йўқ. Чунки бунёдкорлик ишларида халқнинг ўзи актив қатнашяпти.

Ҳа, Қизилтепа районида кўчат ўтқазиш, боғ-роғлар ташкил қилиш борасида бошланган ишлар диққатга сазовор. Бундай ташаббус бошқа районларда тарғиб қилишга арзийди. Афсуски амалда бундай бўлмаяпти. Навбаҳор, Навоий, Хатирчи районларида бу соҳадаги ишлардан кўнгил тўлмайди. Энг ёмони сусткашлик, бепарволикка йўл қўйиляпти. Вақт эса ўтиб бормоқда. Кўкламнинг ҳар бир куни қадрига етиш, илғорлардан ўрнак олиб, ўлкамизни яшил либосга буркашга масъулият билан ёндашиш керак.

А. ҚОРЖОВОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

ҲАММА—ЯКШАНБАЛИККА!

ЎЗБЕКИСТОН ССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИДА

24 март куни Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Президиумининг навбатдаги мажлиси бўлиб ўтди. «Средазуголь» ишлаб чиқариш бирлашмасининг кўмир қазиб чиқаришни кўпайтириш ишидаги катта камчиликлар ҳамда «Ангрен» разрезини реконструкция қилишдаги қолоқликни тугатиш тадбирлари тўғрисидаги масала кўриб чиқилди. Бирлашма, унинг раҳбарлари ва ишлаб чиқариш бўғинлари ишидаги катта хатолар ва жиддий нуқсонлар оқибатида республика саноатини, коммунал-маиший корхоналарни ва аҳолисини қаттиқ ёқилғи билан таъминлашда ҳаддан ташқари қийин аҳвол вужудга келганлиги таъкидлаб ўтилди. Кейинги 3 йил ичида кўмир саноати йил сайин бир миллион тоннага яқин ёқилғини кам бермоқда. Тармоқнинг ривожланиши анча орқада қолди, «Ангрен» разрези белгиланган муддатларда реконструкция қилиб бўлинмади. Бултур бу ерда 6,2 миллион сўмлик капитал маблағ ўзлаштирилмай қолди. Шарғун шаҳрида маданият уйини, сабзавот омбори, новвойхона, тозалаш иншоотларини лойиҳалаш ва қуриш чўзилиб кетди. Ишлаб чиқаришни ўз вақтида қайта қуроллантириш юзасидан зарур чора-тадбирлар кўрилмаяпти. 57 та экскаватордан фақат тўрттаси кон ишларини олиб боришнинг замонавий даражасига мувофиқ келади. Кадрларнинг қўнимсизлиги даражаси ҳали ҳам юқори, иш вақтининг зое ўтиши кўпайиб бормоқда. Чунончи, умуман тармоқда 1987 йилда 9,1 минг киши-куни миқдоридаги вақт зое ўтди, шу жумладан прогуллар 929 кунни, сменалар орасидаги бекор туриш 15,7 минг соатни ташкил этди. Ангрен разрези ишлаб чиқариш базаси қувватларининг ярмидан камроғидан фойдаланилмоқда, ҳаракат составининг издан чиқиш ҳоллари икки ҳисса кўпайди.

Меҳнатни ташкил этиш ва рағбатлантиришнинг илғор усулларини кенг жорий этиш таъминланмаяпти. 9-шахтада ишчиларнинг атиги ярмиси, разрезда 63 фоизи бригада усулига жалб қилинган, меҳнатга ҳақ тўлаш тартибга солинмаган. Умуман тармоқда маҳсулот таннархининг 4,3 миллион сўм қимматлашувига йўл қўйилди. Бирлашмани 1989 йил 1 январдан бошлаб тўла хўжалик ҳисоби ва ўзини-ўзи пул билан таъминлаш шароитида ишлашга ўтказишга тайёрлаш ҳаддан ташқари секинлик билан амалга оширилмоқда. Ишлаб чиқариш участкаларида хўжалик ҳисоби принциплари жорий этилмаяпти. Йил бошида хўжалик ҳисобидаги бригадаларда ишчилар сони барча ходимларнинг бешдан бир қисмидан ошмади.

Қабул этилган қарорда Ўзбекистон ССР Министрлар Совети «Средазуголь» бирлашмасининг бош директори ўртоқ А. И. Лелеконинг, унинг ўринбосарларининг, «Ангрен» разрези директори ўртоқ Ю. В. Антипиннинг эътиборини тармоқнинг республика халқ хўжалигини ва аҳолисини кўмир билан таъминлаш соҳасидаги иши қониқарсиз эканига, ўз қарамоғидаги корхона ва ташкилотлар фаолиятини қайта қуришдаги сусткашликка қаратди, улардан мавжуд камчиликларни тугатиш, технология ва меҳнат интизомини мустаҳкамлаш юзасидан аниқ-равшан чоралар кўришни, КПСС Марказий Комитети 1987 йил июнь Пленуми талаблари асосида бошқарувнинг иқтисодий усулларига кескин бурилишни таъминлашни талаб қилди.

Президиум бирлашма зиммасига «Ангрен» разрезини реконструкция қилишдаги қолоқликни тугатиш, кон устини очиш ишлари ҳажмини ошириш соҳасидаги ишларни жадаллаштириш, унда шу йилнинг сентябридан йилига 1 миллион тонна кўмир қазиб

(Давоми иккинчи бетда).

ОРБИТАДА ТУТАШТИРИШ

ТАСС АХБОРОТИ

1988 йил 26 март куни Москва вақти билан соат 1 дан 22 минут ўтганда «Прогресс—35» юк кемаси космонавтлар бошқараётган «Мир» комплекси билан туташтирилди.

«Прогресс—35» кемаси «Квант» модули томонидан комплексга туташтирилди. Станциянинг бирлашган мотор қурилмасига аталган ёнилғи, озиқ-овқат, асбоб-ускуна ва аппаратлар, шунингдек хат-хабарлар орбитага етказилди.

Владимир Титов билан Муса Манаров ўзларини яхши ҳис этмоқдалар.

ДЎСТЛИК ВА ҲАМКОРЛИК МАНФААТЛАРИ ЙЎЛИДА

26 март куни Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари М. Ҳ. Холмуҳамедов Афғонистон Республикасининг Тошкентдаги Бош консули Ғулом Ҳазрат Ҳамгарни унинг илтимосига биноан қабул қилди.

Дўстона ва амалий тусда ўтган суҳбат чоғида Афғонистон Республикаси билан Ўзбекистон ССР ўртасидаги кўп томонлама ҳамкорликни янада ривожлантириш, Апрель инқилоби ўн йиллигини байрам қилишга тайёргарлик масалалари кўриб чиқилди.

Суҳбатда Ўзбекистон ССР ташқи ишлар министри С. О. Азимов қатнашди.

(ЎзТАГ).

ПАРТИЯ-ХЎЖАЛИК АКТИВЛАРИ МАКТАБИДА

26 март куни Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ҳузуридаги партия-хўжалик активлари мактабида навбатдаги машғулот бўлди.

Тошкент олий партия мактаби совет давлат қурилиши ва ҳуқуқ кафедрасининг раҳбари, юридик фанлари доктори, Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган юрист, профессор А. Н. Михайлов тингловчилар ҳузурида «Социалистик демократиянинг ривожлантирилиши ва совет сиёсий системасининг такомиллаштирилиши» мавзуида лекция ўқиди.

(ЎзТАГ).

ИЖОДКОР КАДРЛАР ТАЙЁРЛАШНИ ЯХШИЛАЙЛИК

Ўзбекистон Театр арбоблари союзи правлениесининг 26 март куни бўлиб ўтган пленумида театрлар ҳамда театр-концерт ташкилотларига мутахассислар тайёрловчи олий ва ўрта махсус ўқув юртлари ишини такомиллаштириш проблемалари кўриб чиқилди.

Республикада саҳна санъатини янада ривожлантириш кўп жиҳатдан ижодкор кадрлар тайёрлаш сифатига боғлиқ эканлиги таъкидланди. Ўзбекистонда профессионал театр-томоша муассасалари учун бўлажак мутахассислар тайёрланадиган ўқув юртлари системаси ишлаб турибди. Аммо уларнинг кадрлар тайёрлаш даражаси ҳозирги театр санъати, КПСС Марказий Комитети 1988 йил февраль Пленумининг қарорлари саҳна арбобларига қўяётган талабларга ҳали мос жавоб бермайди. Сўзга чиққанлар театрлар учун режиссёрлар, театршунослар, бадиий-ижодий соҳадаги бошқа мутахассислар, шунингдек техник ходимлар тайёрлаш ва тақсимлашни яхшилаш зарурлиги тўғрисида гапирдилар.

Пленум шундай мутахассислар тайёрловчи республика ўқув юртлари педагогларининг сифат составини яхшилиш, шу олий мактаблар, техникумлар ва билим юртларининг моддий базасини мустаҳкамлаш чора-тадбирларини белгилади. Республикада истеъдодли болалар учун махсус ижодий интернат-мактаб очиш кўзда тутилади.

Пленумда союзнинг театр фонди тўғрисидаги Низом тасдиқланди.

Пленум Ўзбекистон Театр арбоблари союзи правлениеси секретариатининг составига ўзгартишлар киритди.

(ЎзТАГ).

ЎЗБЕКИСТОН ССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИДА

(Давоми. Боши биринчи бетда).

чиқара оладиган комплекс ишга туширилишини таъминлаш, асосий диққат-эътиборни тармоқни 1989 йил 1 январдан бошлаб хўжалик юритишнинг янги шароитида ишлашга ўтказиш, янги техника ва илғор технологияни жорий этиш ҳажмларини ошириш, моддий ва ёқилғи-энергетика ресурсларини тежаш, ишлаб чиқаришнинг моддий базасини кенгайтириш ва меҳнат коллективларини социал-иқтисодий жиҳатдан ривожлантириш масалаларига қаратиш вазифасини юклади.

Ўзбекистон ССР Госснабига 1988 йил ва келгуси йиллар учун 9-шахтани техника билан қайта қуроллантириш, «Ангрен» разрезини реконструкция қилиш учун қўшимча материал-техника ресурслари ажратиш масалаларини кўриб чиқиш, Ўзбекистон ССР Автомобиль транспорти министрлигига кон устини очишдан чиқадиган жинсларни ташиш ҳажмларини кескин кўпайтириш тадбирларини амалга ошириш, Ўзбекистон ССР Савдо министрлигига ва Тошкент область ижроия комитетига Кончиларга савдо хизматини ва уларнинг умумий овқатланишини яхшилаш масалаларини бир ой муддат ичида ҳал этиш топширилди.

«Узбекгеология» давлат ишлаб чиқариш бирлашмасига кўмир саноати учун хом ашё базасини кенгайтириш соҳасидаги геология-разведка ишларини жадаллаштириш таклиф этилди.

Президиум мажлисида пахтачилик машина-механизмларининг техникавий даражасини ва сифатини ошириш, пахта етиштириш ва териш машинасозлигининг моддий-техникавий ва лойиҳа-конструкторлик базасини мустаҳкамлаш ишларининг ҳолати муҳокама қилинди. Пахтачиликни комплекс механизациялаш учун машина ва асбоб-ускуналарнинг техникавий даражасини ошириш, янги ва модернизациялаштирилган машина ҳамда асбоб-ускуналарни яратиш ҳамда ишлаб чиқаришни ташкил этиш юзасидан белгиланган топшириқлар қониқарсиз бажарилаётганлиги қайд этилди. «Машхлопок» давлат ишлаб чиқариш бирлашмаси (ўртоқ Р. Д. Матчонов), пахта териш техникасини яратиш бўйича идораларaро илмий-мувофиқлаштириш маркази (ўртоқ А. Д. Глушченко), Ўзбекистон ССР Давлат агросаноат комитети (ўртоқ В. С. Коленко) шу вақтга қадар маҳкамачилик тўсиқларини бартараф эта олмадилар, корхоналарнинг, илмий-лойиҳа-конструкторлик ва тажриба экспериментал базаларнинг кучғайратини янги юксак самарали техника яратиш муаммоларини ҳал этишга жамлай олмадилар.

«Тошкент трактор заводи» бирлашмаси (ўртоқ И. Х. Мусин) 100 от кучига эга бўлган моторли, совутгич-иситгич билан таъминланган герметик кабинали, кучайтирилган трансмиссияли «Т-100 ХП» тракторини кўплаб ишлаб чиқаришни ташкил этишни барбод қилди, бунга синовлар жараёнида конструктив ва ишлаб чиқариш нуқсонлари аниқланиб қолганлиги сабаб бўлди ҳамда бирлашмада, шунингдек Тошкент трактор заводида (ўртоқ Э. С. Борковский) «Д—240 Т» моторлари ишлаб чиқарадиган қувватларни ўз вақтида ишга тушириш таъминланмаганлиги оқибатида 100 от кучига эга бўлган «МТЗ—80ХМ» ва «МТЗ—80Х2М» тракторларини кўплаб ишлаб чиқаришни ташкил этиш ҳам барбод бўлди. Мазкур корхоналарда қурилаётган объектларни пул билан ва ресурслар билан таъминлаш масалалари ҳал этилмаяпти, илмий-экспериментал базани барпо этиш пайсалга солинмоқда, уларни кадрлар билан мустаҳкамлаш учун шароит яратилмаяпти, ишлаб чиқариш қувватлари суст ўзлаштирилмоқда.

Президиум «Тошкент трактор заводи» ишлаб чиқариш бирлашмаси, «Машхлопок» давлат ишлаб чиқариш бирлашмаси, Ўзбекистон ССР Давлат агросаноат комитети раҳбарлари зиммасига янги ва модернизацияланган машиналарни яратиш ҳамда ишлаб чиқаришни ташкил этиш, уларнинг техникавий даражасини ва сифатини ошириш, фан-техника тараққиёти ютуқларини пахтачиликка жорий этиш ҳамда техникадан самарали фойдаланиш юзасидан белгиланган топшириқларни бажаришда йўл қўйилган қолоқликнинг ўрнини тўлдириш юзасидан конкрет чора-тадбирларни кўриш вазифасини юклади. Мазкур қарорнинг бажарилиши учун улар шахсан жавобгар эканликлари ҳақида огоҳлантирилди.

«Тошкент трактор заводи» ишлаб чиқариш бирлашмасига, мотор заводига, Ўзбекистон ССР Қурилиш министрлигига, Ўзбекистон ССР Мелиорация ва сув хўжалиги министрлигига, «Главсредазирсовхозстрой»га 100 от кучига эга бўлган «МТЗ—80ХМ» тракторларини ва «Д—240Т» моторларини ишлаб чиқарувчи қувватларни вужудга келтириш учун объектларни қуриш ва реконструкция қилиш соҳасидаги ишлар белгиланган муддатларда бажарилишини таъминлаш топширилди. Пахта териш техникасини яратиш бўйича идоралараро илмий-мувофиқлаштирувчи марказга, ВАСХНИЛ Ўрта Осиё бўлимига, «Союзхлопок» илмий-ишлаб чиқариш бирлашмасига, Ўрта Осиё қишлоқ хўжалигини механизациялаш ва электрлаштириш институтига, Ўрта Осиё қишлоқ хўжалиги экономикаси илмий-тадқиқот институтига, пахта тозалаш саноати марказий илмий-тадқиқот институтига, пахтачилик машиналари давлат махсус конструкторлик бюросига Ўзбекистон ССР Давлат агросаноат комитетининг талабномасига мувофиқ, тўкилган пахтани териб оладиган кўп қаторли машина яратиш соҳасидаги ишларни авж олдириб юбориш ҳамда бундай машиналарни 1992 йилда ишлаб чиқаришни таъминлаш, Ўзбекистон ССР Давлат агросаноат комитетига эса мазкур ишланмаларни хўжалик шартномаси асосида пул билан таъминлай бошлаш топширилди. «Машхлопок» давлат ишлаб чиқариш бирлашмасига Ўзбекистон ССР Давлат агросаноат комитети билан биргаликда жами машина-механизмлардан қишлоқ хўжалик ишларида самарали фойдаланиш мақсадида чопиқ тракторлари ва пахта териш машиналари қаровини сервис усулида уюштириш таклиф этилди.

Президиум мажлисида бинолари авария ҳолатида турган мактаблар қандай тугатилаётганлиги контрол тариқасида кўриб чиқилди. Халқ маорифининг моддий-техникавий базасини тезроқ мустаҳкамлаш муҳимлигига етарли баҳо берилмаганлиги ҳамда Ўзбекистон ССР Маориф министрлиги, Ўзбекистон ССР Давлат агросаноат комитети, Қорақалпоғистон АССР Министрлар Совети ва бир қанча область ижроия комитетлари назоратсизликка йўл қўйганликлари оқибатида бу тадбирлар қониқарсиз бажарилаётганлиги қайд этилди. Ўзбекистон ССР Давлат агросаноат комитети ва область ижроия комитетлари 1988—1989 йилларда мактаб биноларини қуриш лойиҳа-смета ҳужжатлари тўла ҳажмда тайёрланишини таъминламадилар, натижада уларни 1990 йилгача қуриб битказиш топшириқларининг бажарилиши барбод бўлиш хавфи остида қолди. Ўзбекистон ССР Маориф министрлиги ва унинг жойлардаги органлари бефарқ кузатувчилар бўлиб турдилар, авария ҳолатидаги мактабларни тугатишга оид энг зарур масалаларни ҳал этиш топширилган корхона ва ташкилотларнинг раҳбарларига нисбатан етарли талабчанлик қилмадилар. Мактабларни хўжалик усулида қуришга ҳамон юзаки ёндашиб келинмоқда, натижада бир амаллаб мослаштирилган бинолар, пол ва шифтига фанер қоқилмаган синфхоналар камаймаяпти.

Қарорнинг ўз вақтида бажарилишини ташкил этиш устидан контроллик бўшаштириб юборилганлиги ва зарур чора-тадбирлар кўрмаганлиги учун Ўзбекистон ССР маориф министрининг ўринбосари ўртоқ Ҳ. К. Йўлдошевга, Ўзбекистон ССР Давлат агросаноат комитети раисининг ўринбосари ўртоқ Т. Н. Набиевга, Қорақалпоғистон АССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари ўртоқ Б. А. Юсуповага, Андижон область ижроия комитети раисининг ўринбосари ўртоқ В. Г. Бабенкога, Қашқадарё область ижроия комитети раисининг ўринбосари ўртоқ Р. А. Рўзибоевага, Тошкент область ижроия комитети раисининг ўринбосари ўртоқ Д. Н. Жаҳонгировага қаттиқ танбеҳ берилди.

Президиум Ўзбекистон ССР Маориф министрлиги, Ўзбекистон ССР Давлат агросаноат комитети, министрлик ва идораларнинг, Қорақалпоғистон АССР Министрлар Советининг, область ижроия комитетларининг, Тошкент шаҳар ижроия комитетининг раҳбарлари зиммасига 1987-1988 йилларда авария ҳолатидаги бинолар ўрнига қурила бошлаган мактаблар қандай барпо этилаётганини алоҳида назорат остига олиш, уларни шу йил 1 сентябргача қуриб битказишни таъминлаш, июнь ойида эса келгуси йилларда қуриладиган мактабларнинг зарур лойиҳа-смета ҳужжатларини узил-кесил тайёрлаш ҳамда бу ишларни пул билан таъминлаш ва 1989 йилги план лойиҳасига шу ишларни киритишга оид ҳамма масалаларни белгиланган тартибда ҳал этиш вазифасини юклади.

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Президиуми билан Ўзбекистон касаба союзлари республика Советининг қўшма мажлисида «Известия» газетасида 1988 йил 12 февралда эълон қилинган «Барча қулайликлари билан» сарлавҳали мақола муҳокама қилиниб, аҳолига туризм-экскурсия хизматини янада такомиллаштириш тадбирлари белгиланди. Муҳокама давомида республикада туризмни ҳамма жойда кенг миқёсда ривожлантириш, бу тармоқнинг моддий-техникавий базасини янада мустаҳкамлаш учун мавжуд имкониятлардан ҳаддан ташқари суст фойдаланилаётганлиги таъкидланди. Хизмат кўрсатиш сифати ҳали ҳам қониқарсиз аҳволда қолмоқда, «Известия» газетаси бу ҳақда ғоят ташвишланиб жуда тўғри ёзган.

Ўзбекистон Туризм ва экскурсия республика кенгашининг, министрликлар ва идораларнинг, область ижроия комитетларининг, Тошкент шаҳар ижроия комитетининг, шунингдек, бу муаммога алоқадор совет, хўжалик ва касаба союз ташкилотларининг раҳбарлари меҳмонхоналардан, транспортдан, умумий овқатланиш корхоналаридан, уй-жой-коммунал хўжалигидан фойдаланиш самарадорлиги ва сифатини ошириш масалаларини ҳал этишда ўринсиз сансалорлик ва сусткашликка йўл қўймоқдалар, туризм-экскурсия хизмати билан машғул бўлган ўз ташкилотларининг коллективлари ишини тузукроқ назорат қилишни таъминламаяптилар.

Ўзбекистон ССР Автомобиль транспорти министрлиги туризм мақсадлари учун автобусларни санитария нормаларига мос келмайдиган ҳолатда, анча кечикиб, техникавий жиҳатдан бузуқ ҳолда, ёнилғи билан тўла таъминламай, радио алоқаси билан ускуналамай юбормоқда. Ўрта Осиё темир йўли бошқармасида сафар поездлари кўпинча купе вагонлар ўрнига эски нусхадаги қаттиқ вагонлардан тузилмоқда. Темир йўл транспорти ходимларининг таъмагирлик қилиши, пул ундириб олиши, бепарво ва қўпол муносабатда бўлиши фактлари тугатилмаган. Тошкент, Бухоро, Самарқанд, Урганчда сафар поездлари турадиган жойлар техникавий ва санитария жиҳатидан қаноатланарли эмас. Ўзбекистон гражданавиацияси бошқармаси туристларнинг пландаги группаларини бориш-келиш учун самолёт билетлари билан таъминламаяпти, улар учун жойлар кўпинча фақат транзит рейслар учун бронлаштирилмоқда. Туристлар тушадиган Тошкентдаги «Зарафшон», «Олимпия», «Бахт», Самарқанддаги «Боғишамол», «Зарафшон», «Регистон», Бухородаги «Когон», Жиззахдаги «Жиззах» меҳмонхоналари ва бошқа меҳмонхоналар ремонтга муҳтож, улар зарур мебель ва бошқа анжомлар билан жиҳозланиши керак. Фарғона областидаги «Шоҳимардон» туризм базасида 250 ўринли клуб қурилиши 1983 йилдан буён битмай ётибди. «Узбеккурортстрой» тресты қониқарсиз ишлаётгани оқибатида Бухородаги «Гулистон» меҳмонхонаси фондининг ярмиси бир ярим йилдан бери бўш турибди.

Туризм ва экскурсия республика кенгаши ўзига қарашли ташкилотлар ишидаги камчиликларга муросасозлик билан қарамоқда, бу системада ишловчи кўпчилик кишиларнинг профессионал савияси паст. Хизмат сифати ва маданиятини ошириш, бўш вақтни кўнгилли ўтказишни ташкил этиш иши суст ўтказилмоқда.

Қабул этилган қарорда Ўзбекистон ССР Министрлар Совети билан Ўзбекистон касаба союзлари республика Совети Ўзбекистон Туризм ва экскурсия республика кенгашининг раиси ўртоқ А. Ф. Саидовнинг диққат-эътиборини туристларга сифатли хизмат қилиш соҳасида ўз қарамоғидаги ташкилотлар фаолияти ишига назорат бўшашиб кетганлигига қаратдилар. Унга аҳолига пулли туризм-экскурсия хизмати кўрсатишни жадал ривожлантириш, мазкур хизмат турларини кенгайтириш соҳасида планли ишлар ўтказилишини таъминлаш, кадрларни танлаш, жой-жойига қўйиш ва уларга таълим бериш соҳасидаги ишни тубдан қайта қуриш, туризм объектларини қуриш, реконструкция ва ремонт қилиш, ободонлаштириш ишлари қандай бораётганлиги устидан назоратни кучайтириш топширилди. Туризм муассасаларини, шунингдек Ўзбекистон ССР Автомобиль транспорти министрлиги ва Ўрта Осиё темир йўл бошқармаси системасининг туристларга бепарво муносабатда бўлиш фактларига йўл қўйган масъул ходимлари қаттиқ жазоланганлиги маълумот учун қабул қилинди.

Ўзбекистон ССР Уй-жой ва коммунал хўжалиги министрлигига, Қорақалпоғистон АССР Министрлар Советига, область ижроия комитетларига, Тошкент шаҳар ижроия комитетига туристларни жойлаштириш учун меҳмонхоналарда доимо муайян жойлар миқдорини ажратиш, бу жойларни дуруст ҳолга келтириш тўғрисида илгари қабул қилинган қарорларнинг бажарилишини таъминлаш, Ўзбекистон ССР Автомобиль транспорти министрлигига эса туризм-экскурсия учун умумий фойдаланишдаги автобусларнинг зарур миқдорда ажратиб берилиши тўғрисидаги масалаларни ҳал этиш, уларнинг маршрутларга техникавий жиҳатдан тузук ва санитария нормаларига мувофиқ ҳолатда чиқарилиши устидан назоратни кучайтириш ҳамда уларнинг иш режимига риоя этишини таъминлаш таклиф қилинди. Ўрта Осиё темир йўл бошқармасига саёҳат составларини сифати яхшиланган поездлар разрядига босқичма-босқич ўтказа бошлаш, Тошкент, Бухоро, Самарқанд, Урганчда туризм-экскурсия поездлари тўхтайдиган бекатларни ободонлаштириш соҳасидаги ҳамма ишларни шу йилнинг 1 сентябригача тугаллаш таклиф этилди.

• Бутуниттифоқ XIX партия конференцияси олдидан

«Совет Ўзбекистони» анкетаси

1. Сизнинг коллективингизда, партия ташкилотингизда қайта қуриш қандай боряпти? Унинг дастлабки босқичи қандай якунланди?

2. Янгича ишлаш тажрибаларидан қайси бирлари диққатга сазовор ва уни қандай кенг ёйса бўлади?

3. Сизнингча қайта қуришга нималар халақит беряпти? Қайси ишда ҳали ҳам турғунлик ҳукм сурмоқда?

Анкета саволларига Қўқондаги М. И. Калинин номли ёғ-мой комбинати директори Юсуфжон Ёқубов жавоб беради.

УЛКАН РЕЖАЛАР ТАГ-ЗАМИНИ

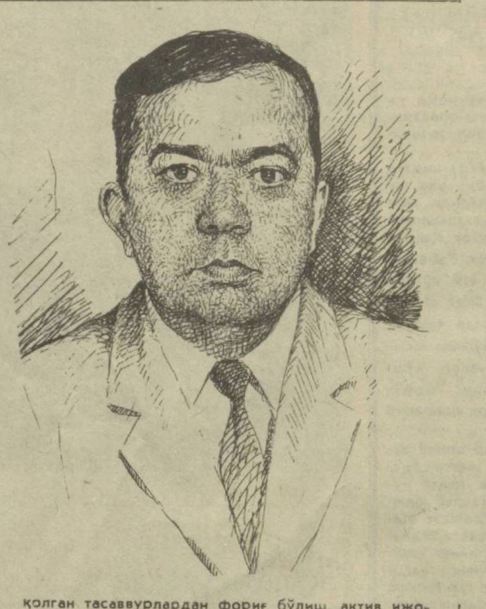

— 1. Мамлакатимизда қайта қуришнинг бунёдкор, ҳаётбахш нафаси тегмаган бирорта ҳам меҳнат коллективи ёки оила қолмаган бўлса керак. Бироқ мана шу улкан, чинакам революцион ўзгаришлар мазмунини илғаб, унинг руҳини сингдириб олиш, амалий фаолиятга жўшқинлик, ва изланувчанлик бахш этиш даражаси ҳамма жойда ҳам бир хилми? Афсуски, бунга тўлиқ ижобий жавоб бериш қийин. Қўқон шаҳар партия комитетининг аъзоси сифатида шаҳар партия ташкилотларида қайта қуришни амалга ошириш билан боғлиқ ишлардан яхши хабардорман.

Шаҳар саноат корхоналари республикада биринчи бўлиб кўп сменали иш режимига ўтдилар. Бу эса қўшимча 6 минг кишини ижтимоий-фойдали меҳнатга жалб этиш имконини берди. Ип йигирув-пайпоқ тўқув ишлаб чиқариш бирлашмаси, «Электромаш» заводи каби корхоналар коллективлари хўжалик ҳисоби ва ўзини-ўзи маблағ билан таъминлаш шароитида ижобий натижаларга эришмоқдалар.

Ўз сафига 170 нафар КПСС аъзосини бирлаштирган корхонамиз партия ташкилоти ўзига хос бой меҳнат анъаналарига эга. Лекин турғунлик йилларидаги бўшашувчанлик, коммунистлар ижтимоий активлигининг пасайиши, расмиятчилик каби салбий ҳолатларга фақат КПСС Марказий Комитетининг 1985 йил апрель Пленумидан кейин қайта қуриш, янгиланиш бошлангачгина барҳам берилди. Партия ташкилотимиз фаолиятига кўпроқ ишчанлик, конкретлилик кириб келди. Коммунистлар тиғиз масалаларни амалга ошириш вазифаларига бўлган муносабат ўзгарди. Қабул қилинган қарорларнинг ижросини назорат қилишга эътибор оширилди. Коллективнинг ҳар бир аъзоси ўзини ишлаб чиқаришнинг барча участкаларига жавобгар шахс деб биладиган бўлди. Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Эрмат Нурчаев, Светлана Юрченко, Нина Тюмина, Мурожон Содиқов каби мусобақа илғорлари ўз иш нормаларини икки-уч баравар ошириб бажариш билан бирга ён-атрофдагиларнинг ҳам шундай унумли меҳнат қилишига эришяптилар.

Хўш, илгари шундай эмасмиди, деган савол туғилиши мумкин. Илгари ҳам яхши қарорлар қабул қилардик. Бироқ уни амалга оширишда барча баробар ҳаракат қилмасди. Айримлар бугун шу қарорни маъқуллардию эртасигаёқ унинг нима ҳақда эканлигини унутиб юборарди. Кейинги пайтларда партия ташкилоти ана шундай лоқайд коммунистларни қайта тарбиялаш соҳасида бирмунча иш қилди. Ана шундайларнинг ҳисоботларини цех партия ташкилотлари йиғилишларида, партия бюроси мажлисларида чуқур муҳокама қилиш одат тусига кирди. Эндиликда корхонадаги ҳар бир коммунист албатта, йилига бир марта партия ташкилоти олдида ҳисоб беришга мажбур.

Партия ташкилоти ишидаги кескин бурилиш ишлаб чиқариш ривожига ижобий таъсир кўрсатяпти. 1987 йилда барча кўрсаткичлар бўйича планларни ошириб адо этдик. Пландан ташқари 1 миллион 271 минг сўмлик фойда олдик. Корхонани реконструкция қилиш, ишлаб чиқарилаётган маҳсулотлар ассортиментини кенгайтириш бўйича дадил қадам ташланди.

Замонавий саноат корхонасига юксак малакали, механизм ва мосламалар тузилишини, уларнинг «нозик» жойларини инженердан кам билмайдиган ишчилар керак. Агар ишчининг техникавий ва маънавий савияси оширилмаса корхонада туб ўзгариш ясаш қийин. Партия ташкилоти мураббийлик ҳаракатини ривожлантириш, сиёсий ва иқтисодий ўқувларни такомиллаштириш юзасидан ишлаб чиққан бир қатор тадбирларни изчиллик билан амалга оширяпти. Ишчи ва инженер-техник ходимларнинг социал, маданий-маиший шароитларини яхшилаш борасида жиддий шуғулландик. Комбинатнинг 300 ўринли клубида ўнта турли ҳаваскорлик тўгараклари ишлаб турибди. 10 минг китоб фондига эга бўлган кутубхона ходимлари цехларга бориб ишчилардан янги китоблар учун буюртмалар олмоқдалар. Комбинатнинг ўзида 100 ўринли профилакторий, Шоҳимардонда эса 100 ўринли дам олиш уйи бор. У ерда ишчи ва хизматчилар оилалари билан ҳордиқ чиқаришади.

Қайта қуришнинг дастлабки даврида турғунлик йилларида йўл қўйилган хатолар чуқур таҳлил қилиниб, зарур хулосалар чиқарилди. Энг муҳими, биз экономикани кескин юксалтириш учун амалга оширишимиз лозим бўлган улкан ишларнинг таг-заминини барпо этишга муваффақ бўлдик. Энди олдимизда биргина йўл — аниқ мақсадни кўзлаб ҳалол, ижодий ишлаш йўли бор.

2. Экономика ва социал соҳадаги эскича, қотиб қолган тасаввурлардан фориғ бўлиш, актив ижодий фикрлашга ўтиш, қайта қуришнинг дастлабки меваси — одамлар тафаккурида юз берган ўзгаришлар биз эришган энг катта ютуқлар бўлди. Зеро, илгари катта ишлардан ўзини четга олишга уриниш, пассивлик, фаолиятсизлик тараққиётимиз йўлида ғов бўлиб турарди. «Биз кичкина одаммиз» деган барча ёқимсиз ҳодисалардан асровчи ҳимоя қобиғига кириб олиб, тинчгина яшаб юрганлар кўп эди. Партия ташкилотлари одамлар психологиясига ўрнашиб қолган мана шу нохуш кайфиятни бартараф этиш, уларни ўз иш жойи, ўз шаҳри, кўчасининг ҳақиқий хўжайини эканлигини онги ва қалбига чуқур сингдириш учун курашди.

Лоқайдлик, пассивлик салбий ҳолатларнинг онасидир. Ҳар куни ишхонадан қайтаётиб, сумкасига конфет ёки колбаса жойлаштираётган, кўзни шамғалат қилиб қурилиш материаллари ёки эҳтиёт қисмларни пуллаб юбораётганларнинг қўлга тушса «биз кичкина одам» қобиғига кириб олиши бежиз эмас. Йўқ, энди ишлаб чиқаришда «кичкина одам» қолмади. Корхоналар хўжалик ҳисоби ва ўзини-ўзи маблағ билан таъминлашга ўтиб ишлай бошлагач, умумий даромаддан ҳамма манфаатдор бўлмоқда. Бундай шароитда эса ташмачининг адабини ишчиларнинг ўзлари бериб қўйишяпти. Яқинда В. Бедзинов билан М. Йўлдошевлар 30 килограммдан кунжара, Г. Исломқулова пахта ёғини олиб чиқиб кетишаётганда қўлга тушдилар. Ишчи шанига доғ туширган бу кимсаларнинг қилмишини ишчиларнинг ўзлари ўртоқлик судида кўриб чиқиб, муносиб жазо беришди.

Моддий ва маънавий рағбатлантиришнинг янгича усулларини қўллаш катта фойда келтиряпти. Илгари белгиланган миқдордаги мукофот пули цех ёки корхона плани бажарилгандан сўнг, тўғридан-тўғри ишчи ёки инженернинг маошига қўшиб қўйилаверарди. Энди эса мукофот пули цехларда, ишчиларнинг йиғилишларида, ҳар кимнинг план-топшириқлари бажарилишига қўшган ҳиссасига қараб, адолатли тақсимланяпти. Мукофот тақсимоти пайтида ишёқмас, дангасалар ўз-ўзидан четга сурилиб қоляпти. Иш ҳақи тўлаш ва моддий рағбатлантиришнинг ана шундай ошкоралик, демократия асосида ташкил этилиши катта тарбиявий аҳамият ҳам касб этмоқда.

Корхона қошида ёрдамчи хўжалик барпо этилгани ҳам янгича ишлаш самараларидан биридир. Ёрдамчи хўжалигимиз кўп тармоқли — чорвачилик, боғдорчилик, деҳқончиликни ўз ичига олган. 1976 йилдаёқ биз ўзимизга ажратилган тошлоқ, дашт ерларда боғ ва экинзорлар ташкил қилдик. Давлат банкидан олинган ёрдам билан 200 бош сигир ва 1000 бош қўйга мўлжалланган чорвачилик комплекси қурдик. Ҳозир 80 гектар ер майдонимиз, 250 бош қорамол ва 1500 бош қўй-эчкиларимиз бор. Ўтган йили корхонанинг ҳар бир ишчисига 58,7 килограммдан гўшт ва 147 литрдан сут етказиб бердик. Комбинат ошхонаси ҳозир умумий овқатланиш корхонаси фондидан гўшт олмайди. Комбинатнинг болалар боғчаси, профилакторий ва дам олиш уйи таъминоти ҳам ёрдамчи хўжалигимиз зиммасига юкланган. Мавжуд теплицадан йилига 500—600 килограмм лимон ва апельсин олмоқдамиз. Инсон омилига эътибор кучайгани сабабли корхонада кейинги йилларда кадрлар қўнимсизлиги 12 процентдан 3 процентга тушди.

Технологик жараёнларни такомиллаштириш, меҳнат унумдорлигини ошириш, таннархни камайтириш ишлаб чиқаришга илмий асосда ёндашишни тақозо этади. Ҳозирги пайтда Иттифоқдаги 27 та илмий-тадқиқот институтлари билан алоқа ўрнатганмиз.

Янги маҳсулот турлари ишлаб чиқаришни ўзлаштиришда олимлар бизга катта ёрдам беришяпти. Ўтган йили украин олимлари билан ҳамкорликда мева данаги кукунидан ноёб шифобахш модда — гемосорбент ишлаб чиқишни йўлга қўйдик. Бу йил эса турли тадқиқот институтлари билан ҳамкорликда 13 хил янги маҳсулот ишлаб чиқариш технологиясини ўзлаштириш устида иш олиб боряпмиз. Ишлаб чиқаришнинг фан билан алоқасини мустаҳкамлаш комбинатга маҳсулот ассортиментини кўпайтириш, сифатини яхшилаш ва иқтисодий самара олиш имконини беряпти.

Бироқ бу борада катта-катта муаммоларга ҳам дуч келяпмиз. Баъзи илмий-тадқиқот институтлари ишларни йилдан йилга чўзиб юборяптилар. Бу эса янги қувватларни ишга туширишимизга тўсқинлик қиляпти. Масалан, Ўзбекистон ССР Фанлар академияси ўсимлик моддалари химияси институти ходимлари бундан ўн бир йил муқаддам пахта шротидан оқсил моддаси олиш технологияси устида иш бошлаган эдилар. Афсуски, бу иш ҳали ҳам охирига етказилгани йўқ.

3. Қайта қуришга тўғаноқ бўлаётган омиллар... Бошқарув аппаратини такомиллаштириш секин бораётир. Корхоналарнинг мустақиллиги ошган, улар хўжалик ҳисоби ва ўзини-ўзи маблағ билан таъминлаш шароитига ўтган бир даврда бошқарув аппаратида ҳамон маъмурий — буйруқбозлик усулининг сақланиб қолаётгани афсусланарли. Кейинги йилларда эса корхона ва истеъмолчи ўртасидаги сунъий тўсиқлар камайиш ўрнига кўпайиб кетди. Бир мисол: бундан 20 йил илгари Тошкентда «Узбекрасмасло» тресты бўлар, республикадаги барча ёғ-мой комбинатларига хом ашё етказиб бериш, уларнинг моддий-техника таъминоти, планлаштириш масалалари билан шу трест шуғулланар эди. Ўзимизга тегишли масалалар юзасидан тўғри шу трестга мурожаат қилардик ва шу ерда ишимиз ҳал бўларди. Ҳозир эса бу трест ўрнида бир неча бошқарма, комитетлар ишлаяпти. Бироқ бу билан ишимиз осонлашиб қолгани йўқ. Арзимаган масалани ҳам ҳал қилиш учун тўрт-беш идорага боришга тўғри келяпти. Яқинда вагонлардан чигит туширадиган мослама ишдан чиқди. Мослама ремонти учун зарур бўлган беш дона детал учун бормаган жойимиз қолмади. Ўша деталлар омборларда мавжуд, аммо агросаноат комитети каталогида бу деталлар қайд этилмаган экан. «Каталогда йўқ нарсани бера олмаймиз» деб оёқ тираб туриб олишди. Оқибатда арзимаган шу иш идорадан идорага кўчиб, охири Москвада ҳал бўлиб қайтди.

Ишимизга халақит бераётган яна бир масала: область агросаноат комитетининг таъминот базаси Фарғона шаҳрида жойлашган. Биз оладиган хом ашё, қурилиш материаллари, эҳтиёт қисмларнинг кўпи темир йўл орқали келади. Бироқ ўзимизга ажратилган нарсани Қўқон станциясида тушириб қолишни илтимос қилсак турли хил инструкцияларни баҳона қилиб рухсат беришмайди. Юк Қўқондан ўтиб кетиб Фарғонага тушгандан кейингина машиналарни область марказига юбориб, ташиб келишга мажбур бўляпмиз. Қаранг, бориш-келиш билан 200 километр йўл бор, юклаш ва йўл харжатлари, кўпдан-кўп вақт беҳуда сарфланади. Қанчадан-қанча ёнилғи исроф бўлади. Бироқ инструкция муқаддас, асло шак келтириб бўлмайдиган қонун деган фикр қон-қонига сингиб кетган айрим бюрократлар учун шунча зарарнинг сира ҳам аҳамияти йўқ. Уларга фақат инструкция бузилмаса бўлгани.

Хуллас, бошқарув аппаратини қайта қуриш ҳали ҳам суст бораётгани сабабли ана шундай бўлмоқда.

Корхонани хом ашё билан узлуксиз таъминлашни йўлга қўйиш қувватлардан тўлиқ фойдаланишнинг асосидир. Лекин худди шу масалада планлаштириш органлари ижодий фикрлай олмаяптилар. Масалан, 1987 йилда водийда пахта ҳосили кутилганидан кам бўлди. Асосан чигит билан ишлайдиган бизнинг корхонамиз учун бундай аҳвол ишлаб чиқариш ҳажмларини бирмунча қисқартиришни талаб қилади. Биз бунга йўл қўймаслик мақсадида чет эллардан нақд валютага соя олиб келишга мажбур бўлмоқдамиз. Бу эса завод даромадига салбий таъсир кўрсатади, рентабеллигини камайтириб юборади. Демак планлаштириш органлари ишбилармонлик билан вазиятни ҳар томонлама ҳисобга олган ҳолда план белгилашлари зарур эди. Биз ҳали ҳам олинган даромаддан бюджетга ўтказиш нормативларини билмаймиз.

Иттифоқда ягона бўлган данак ёғи заводимизда қувватлардан тўлиқ фойдаланилмаётганлиги ҳақида матбуотда кўп ёзилди, йиғилишларда гапирилди. Бироқ аҳвол унча ўзгаргани йўқ, ҳамон ўша «хом ашё етишмаслиги» касалидан қутула олмаяпмиз. Шунча югур-югур, илтимосу сўраб-суриштиришлардан сўнг, ҳатто республика мактаб ўқувчилари ташкил этган «данак операцияси»дан кейин ҳам завод декабрь ойигача ишлади, холос. Ўрта Осиё ва Кавказ республикалари яна мева данагини керакли миқдорда етказиб бермадилар. Бизнингча, Ўзбекистон ССР Давлат агросаноат комитети пишиқ-пухта, айни пайтда кескин чора-тадбирлар кўрмагунча бу ноёб завод тўла қувват билан ишлай олмайди.

Қайта қуриш ҳар бир коммунистдан изланишни, мавжуд резерв ва имкониятлардан имкони борича тўла фойдаланишни, энг муҳими янгиликларни дадиллик билан жорий этишдан чўчимасликни талаб қиляпти. Бунинг учун эса ҳар биримиз қайта қуриш ишига шахсан масъул эканлигимизни чуқур англаб олишимиз керак.

Ўзбекистон ССР Прокуратурасида

Оммавий қишлоқ хўжалик ишлари бошланиши арафасида Ўзбекистон ССР Прокуратураси қишлоқ районлари прокурорлари ёрдамчиларининг ўқишини ташкил этди. Машғулотлар чоғида республика агросаноат комплекси системасидаги корхоналар ҳамда ташкилотларда қонунларнинг ижроси устидан прокурор назоратини такомиллаштириш ва унинг самарадорлигини ошириш масалалари ўрганилмоқда.

Ўзбекистон ССР прокуратурасининг раҳбарлари, республика Давлат агросаноат комитетининг масъул ходимлари, юрист-олимлар тингловчилар ҳузурида сўзга чиқдилар. Ўзбекистон ССР Давлат статистика комитети, Давлат стандарти, Агросаноат банки давлат контрол органлари, сифат бўйича давлат инспекцияси, Давлат агросаноат комитети ҳамда Савдо министрлиги вакиллари билан давра суҳбати ўтказилди. Давлатни алдашга қарши, сифатсиз маҳсулот ишлаб чиқарилишига, агросаноат комплексидаги корхоналар ва ташкилотларнинг хўжалик фаолиятида давлат интизомини бошқача тарзда бузиш ҳолларига қарши курашда баҳамжиҳат ҳаракат қилиш ҳамда ишларни мувофиқлаштириш масалалари муҳокама этилди.

(ЎзТАГ).

ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ СЕССИЯСИ

Халқ депутатлари Навоий область Советининг сессияси бўлди. Халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқариш ва хизмат соҳасини ривожлантиришнинг 2000 йилгача мўлжалланган комплекс программасини бажариш соҳасида Навоий шаҳар ва Кизилтепа район ижроия комитетларининг иши тўғрисидаги масала муҳокама қилинди.

Область ижроия комитети саноат ва энергетика доимий комиссиясининг ҳисоботи ҳам тингланди.

Область халқ маорифи бўлимининг мудири депутат С. Қурбонова депутатлик бурчларини, топшириқларини ва область Советининг қарорларини қандай бажарганлиги тўғрисида ҳисобот берди.

(ЎзТАГ).

Салом, музика байрами!

Шаҳар ва областларда ўтказилган «Санъат байрами» конкурс-кўрикларининг ғолиблари 25 март куни Алишер Навоий номидаги Давлат академик Катта театрида концерт қўйиб бердилар, улар республикадаги болалар энг яхши музика коллективларидир. Бу ерда болалар ва ўсмирлар музика ҳафталиги тантанали равишда очилди.

— Бу баҳорги музика байрамини ҳар йили ўтказиш анъана бўлиб қолди,— дейди Ўзбекистон Композиторлар союзи правлениесининг раиси А. Х. Жабборов. — Бу йилги байрам ўзига хос хусусиятга эга. «Музика байрами» доирасида «Санъат байрами» конкурсининг республика даври ҳам ўтказилади. Программага болалар коллективларининг хор ва яккахон ижрочилиги, ўзбек халқ чолғу асбобларида ижрочилик маҳорати, хореография, эстрада сингари бешта асосий жанри киритилган. Немис қўшиқлари ансамбли ва М. Ашрафий номидаги Тошкент Давлат консерваторияси студентларининг диксиленди санъат фестивалида биринчи бор иштирок этмоқда.

«Санъат ҳафталиги» кунлари болалар композиторлар ва ижрочилар билан учрашадилар. Болалар ва ўсмирларни эстетик руҳда тарбиялаш проблемалари хусусида давра суҳбати ўтказилади.

30 март куни «Санъат байрами» республика конкурси ғолибларининг В. И. Ленин номли СССР халқлари дўстлиги саройида якунловчи концерти бўлади.

(ЎзТАГ).

27 МАРТ — ХОТИРА КУНИ

ЯХШИДАН НОМ ҚОЛАДИ

Инқилобчилар унутилмасин

Эрта тонгдан кўпчилик вокзал майдонидаги меъмориал ёдгорлик сари ошиқишади. Бу ерда Бухорони амирлик кишанларидан халос қилиш учун жонини қурбон қилган инқилобчилар дафн этилган. Шаҳримизда бир неча кўча уларнинг номи билан аталган.

Афсуски, бу кўчаларнинг баъзиларини ободонлаштиришга етарли эътибор берилмаяпти. Масалан, 20-йилларда ёт унсурлар томонидан ваҳшиёна ўлдирилган комсомол Хўжаевнинг номи шаҳарнинг марказидаги кўчалардан бирига қўйилган. Биз, ветеранлар бу кўча ободонлаштирилмаганлиги, меъмориал тахта ҳаробага айланган бинога ўрнатилганини маҳаллий матбуотда танқид қилдик. Шундан кейин кўчани ободонлаштириш тадбирлари кўрилади, деб умид қилган эдик. Бунинг ўрнига меъмориал тахта қаёққадир ғойиб бўлди.

Халқимиз олдидаги хизматлари катта бўлган М. Нарзуллаев, М. Сайджонов, С. Расулов, Р. Музаффаров, Ш. Арслонхўжаев каби инқилобчиларнинг номларини абадийлаштириш масаласи кўп йиллардан буён ҳал қилинмаяпти.

Маҳаллаларда олиб бориладиган сиёсий-тарбиявий ишда инқилобга алоқадор воқеалар унутиб қўйилмоқда. Ваҳолонки ёшларимизда революцион ғояларга садоқатни шакллантириш учун шаҳримиз ғоят бой тарихий манбаларга эга.

Умуман, партия, совет, жамоат ташкилотлари аҳоли истиқомат жойларида иш олиб боришга революция, уруш ва меҳнат ветеранларини етарли жалб қилишмайди. Уч авлод учрашувлари камдан-кам ўтказилади. Ветеранлар кенгашларининг маҳаллалардаги бошланғич ташкилотлари қоғозда бор, холос.

Шунинг натижасида маҳаллаларда атеистик иш жанговарлиги суст. Эскича урф-одатларга муросасизлик вазияти вужудга келтирилмаяпти. Маҳаллада кимдир вафот қилиши билан маросимни бошқариш хурофотчи шахслар қўлига ўтишига тоқат қилиб бўлмайди. Бундай иллатлар маҳалла комитети комиссиялари составини синчиклаб ўрганиш, уларни ғоявий етук кишилар билан мустаҳкамлашни тақозо этади.

Хотира куни арафасида қабристонларнинг аҳволи муаммосини четлаб ўтиб бўлмайди. Бухорода Мушфиқий, Аҳмад Дониш дафн этилган жойда уй-жойлар, инқилобдан аввал амир зулмига қарши курашиб ҳалок бўлган, 30-йилларда ноҳақ репрессияларга учраганлар жасади қўйилган ерга колхоз бозори қурилгани улар хотирасини менсимасликдан бошқа нарса эмас.

Шергирон қишлоқ Совети территориясида «Арабон», «Чортуғ» қабристонлари каровсиз ётибди. Қишлоқ Совети ижроия комитети, Бухоро районидаги «Правда» колхози раҳбарлари бу қабристонларни фақат Хотира куни арафасида эслаб қолишади. Бундай мисолларни областнинг ҳамма районларидан келтириш мумкин.

Инсон хотираси муқаддас. Уни ҳар доим эъзозлаш ҳар биримизнинг бурчимиз.

М. ЁҚУБОВ,
Бухоро область ветеранлар кенгашининг аъзоси, 1942 йилдан КПСС аъзоси.

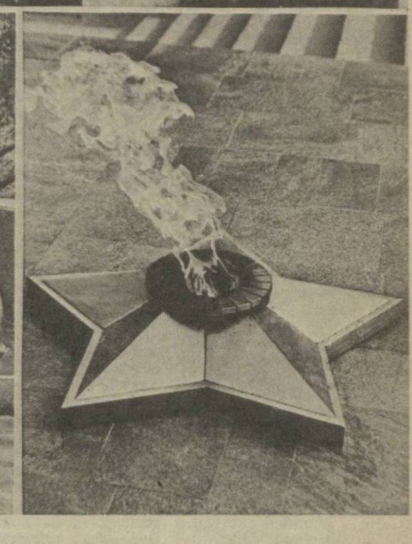

Ҳеч ким, ҳеч нарса унутилмайди

А. Зуфаров фотолари.

ШОНЛИ КУРАШЧИЛАР АВЛОДИДАН

Илгари хабар берилганидек, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети билан Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг собиқ биринчи секретари, Коммунистик партия ва Совет давлатининг таниқли арбоби Владимир Иванович Ивановнинг хотирасини абадийлаштириш тўғрисида қарор қабул қилдилар.

* * *

В. И. Иванов 1893 йилда ишчи оиласида туғилганди. У ёшлик йиллари, Москва университети медицина факультетининг студенти бўлган кезларидаёқ революцион ҳаракатга қўшилиб, ёшлар ўртасида пропаганда ишларини олиб борган ва шунинг учун университетдан чиқарилган, 1916 йилда эса қамоққа олинганди.

В. И. Иванов 1915 йилда Большевиклар партияси сафига қабул қилиниб, умрининг охиригача шу партиянинг актив аъзоларидан бири бўлиб қолганди.

Чор истибдоди ағдарилганидан сўнг В. И. Иванов Москва шаҳрида Қизил гвардия отрядларини тузиш ҳамда қуролли қўзғолон тайёрлашда актив қатнашганди. У Улуғ Октябрдан кейин ҳам актив ташкилотчилик ишини давом эттирди. Москва шаҳри Басман район партия комитетида ишлаб, ВЧКнинг аксилинқилобчиларга қарши курашдаги фаолиятида қатнашди.

В. И. Иванов Гражданлар уруши ва ажнабийларнинг ҳарбий босқинчилик йилларида Қизил Армиянинг сиёсий ходими сифатида ички ва ташқи аксилинқилобчиларга қарши курашда иштирок этди. 1920—1921 йилларда РКП (б) Ярославль губерня комитетининг секретари бўлиб, тинч хўжалик ҳаётини йўлга солиш ва совет тузумини мустаҳкамлашга раҳбарлик қилди.

В. И. Иванов 1921—1924 йилларда яна РКП (б) Москва комитетида ишлаб, ташкилий бўлимга мудирлик қилди ва контроль комиссиясининг раиси бўлди.

1924 йилда Ўрта Осиё халқлари ҳаётида миллий-давлат чегараланишини тайёрлаш ҳамда Ўзбекистон ва Туркманистон Компартияларини ташкилий жиҳатдан расмийлаштириш билан боғлиқ тарихий воқеалар рўй берди. Шунда 1924 йилнинг 5 ноябрида РКП (б) Марказий Комитетининг тавсиясига мувофиқ В. И. Иванов Ўзбекистон Коммунистик партияси мувақҡат ташкилий бюросининг раиси қилиб тасдиқланади. А. Икромов, Р. Исломов, А. Раҳимбоев ва Н. Мақсумов ҳам ташкилий бюрога аъзо бўлиб кирадилар. Владимир Иванович шу кишилар билан бирга биринчи съездни тайёрлаш ва уни ўтказишга доир катта ишларни авж олдириб юборади. Съезд партия ташкилотларида мавжуд гуруҳбозлик, маҳаллийчилик, баъзан эса миллий оғмачилик тенденциялари вужудга келтирган кескин вазиятда ўтди. В. И. Иванов А. Икромов ва бошқа матонатли большевиклар билан бирга партиянинг бирлиги ва жипслиги учун, партия сафларининг софлиги учун қатъий курашди. У мана шу иш чоғида ўлка ҳаётини чуқур ўрганиб, аҳолининг социал-иқтисодий ва маданий эҳтиёжларини билишга ҳаракат қилди. Ўзбекистон Компартиясининг 1925 йил 6 февралдан 12 февралгача Бухорода бўлиб ўтган I съездида В. И. Иванов ташкилий бюро фаолияти тўғрисида ҳисобот доклади қилиб, республика партия ташкилотининг навбатдаги вазифаларини аниқлаб берди. Ўзбекистон КП (б) Марказий Комитетининг 1925 йил 13 февралда бўлиб ўтган биринчи пленумида 11 кишидан иборат сиёсий бюро сайланди. В. И. Иванов Ўзбекистон КП (б) Марказий Комитетининг биринчи секретари, А. Икромов эса масъул секретари қилиб сайланади.

В. И. Иванов раҳбарлигида Ўзбекистон Коммунистик партияси меҳнаткашларни халқ хўжалигини тиклаш ва социалистик асосда уни реконструкция қилиш учун замин яратишга сафарбар этиш борасида катта ишларни авж олдириб юборади. Ўша йиллар республикада электр станциялар, цемент, целлюлоза ва консерва заводлари, тўқимачилик ва пойабзал фабрикалари қурилади. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети III пленумининг резолюциясида айтилганидек (1926 йилнинг майи), саноатнинг ривожланиши ишлаб чиқарувчи кучлар мумкин қадар кўпайишига кўмак бердики, бир ёқлама аграр ривожланишда бунга эришиб бўлмасди. Шунингдек у биринчи навбатда туб аҳолидан ишчилар синфининг ўсишига кўмаклашди. Бу нарса партия билан Совет ҳокимиятини мустаҳкамлашнинг асосий шарти эди.

1925—1927 йилларда В. И. Иванов, А. Икромов, Й. Охунбобоев ва бошқа таниқли арбоблар ер-сув ислоҳоти каби ҳаётий муҳим тадбирни тайёрлаш ва ўтказиш ишларига бошчилик қилдилар. Ўзбекистон Компартиясининг 1925 йил ноябрь ойида бўлиб ўтган II съезди «Ўзбекистон Республикаси миқёсида ер ва сувни давлат тасарруфига ўтказа бошлашга киришиш» вазифасини қўйди. Бу кўрсатмани амалга ошириш феодал-патриархал сарқитларни йўқотишга, натура хўжалик шаклини бартараф этиш, деҳқонларни эксплуатация қилишга барҳам бериш ҳамда республика қишлоқ хўжалигини янада юксалтириш учун замин яратишга имкон берди. Бу иш ҳам Ўзбекистон Коммунистик партияси обрў-эътиборини мустаҳкамлади.

Маданий инқилоб масалалари, аввало саводсизликни тугатиш, мактабларни кўпайтириш, халқ хўжалиги турли тармоқлари учун кадрлар тайёрлаш масалалари В. И. Ивановнинг кундалик диққат марказида турарди. У хотин-қизларни озодликка чиқариш ва уларни социалистик қурилишга актив равишда жалб этишга алоҳида эътибор берди.

Партия сафларини ғоявий-ташкилий жиҳатдан мустаҳкамлаш ишлари В. И. Ивановнинг кўп ёқлама фаолиятида катта ўрин тутди. У гуруҳбозликка қарши муросасиз курашди, қуйи партия ташкилотларини мустаҳкамлашга ҳаракат қилди, бу ташкилотларда ишчи-деҳқонлар ўзаги шаклланишига, большевистик интизом, пролетар интернационализми принциплари қарор топишига эътибор берди. Интернационалист бўлган Владимир Иванович маҳаллий миллат вакилларидан партия ва совет кадрларини тарбиялаб етиштириш тўғрисида доимо ғамхўрлик қиларди. Унинг Ўзбекистон меҳнаткашларининг бутун мамлакат қардош халқлари билан дўстлиги ва ҳамкорлигини мустаҳкамлашга қўшган ҳиссаси жуда каттадир.

1927 йилнинг ноябрида Ўзбекистон Коммунистик партиясининг III съезди бўлди. Съезд Марказий Комитетнинг сиёсий йўлини «тўғри ва амалий ишларини тамоман қониқарли» деб топди. Бу — ўша вақтда ВКП (б) Шимолий Кавказ ўлка комитетининг иккинчи секретари қилиб сайланган В. И. Ивановнинг фаолиятига ҳам берилган баҳо эди. В. И. Иванов янги жойда ишлаётганида ҳам партиянинг халқ хўжалигини индустрлаштириш, қишлоқ хўжалигини коллективлаштириш ва маданий инқилоб ўтказишни кўзловчи стратегик йўлини матонат билан амалга ошириб борди.

1931—1936 йилларда мамлакатда социализм пойдеворини яратиш ва социализм ғалабасини таъминлаш даврида В. И. Иванов ВКП (б) Шимолий ўлка комитетининг биринчи секретари бўлиб ишлаб, илгари қолоқ шу регион экономикаси ва маданиятини юксалтиришда кўп ишлар қилди.

В. И. Иванов партия кўп съездларининг делегати бўлганди. У РКП (б)нинг 1919 йил VIII съездида қабул қилинган партия янги Программасини ишлаб чиқиш комиссияси составига кирганди. В. И. Иванов партиянинг XIV, XV, XVI съездларида ВКП (б) Марказий Комитети аъзолигига кандидат қилиб, XVII съездида эса ВКП (б) Марказий Комитетининг аъзоси этиб сайланганди.

1937—1938 йилларда В. И. Иванов СССР Маҳаллий саноат халқ комиссариатига бошчилик қилганди. У ижодий кучлари барқ урган ва янги ижодий режаларга тўлиб-тошган бир пайтида орзу-ниятлари амалга ошиши насиб этмади. 1938 йилнинг март ойи бошларида В. И. Иванов Н. И. Бухарин, А. И. Риков, А. Икромов, Ф. Хўжаев ҳамда партия ва давлатнинг бошқа таниқли арбоблари билан бирга асоссиз равишда репрессия қилинди.

И. В. Сталин шахсига сиғиниш фош этилгандан кейин адолатсиз репрессия қилинган бошқа минглаб совет кишилари сингари В. И. Иванов ҳам оқланди. Унинг порлоқ сиймоси одамлар қалбида ҳамиша сақланиб қолади.

М. МАҲМУДОВ,
Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ҳузуридаги Партия тарихи институтининг катта илмий ходими, тарих фанлари кандидати.

(ЎзТАГ).

Ажаб саодат эрур қолса
яхшилик билан от.
Алишер НАВОИЙ.

●

Умр бағоят қисқа ва моҳият-эътибори билан зўр саодатдир.
С. Н. СЕРГЕЕВ-ЦЕНСКИЙ.

●

Ёмон от била тирилгандин
Яхши от била ўлган яхшироқ.
М. БОБУР.

●

Ёмон ҳам ўтар, яхши ҳам, яхши бил,
Сени яхши ном бирла ёд этсин эл.
Саъдий ШЕРОЗИЙ.

Бенаф яшашдан бевақт ўлим афзал.
И. ГЁТЕ.

●

Сен иш қилғил жаҳонда ном ўлғай
Сенга яхшилик токи ком бўлғай.
А. ФИРДАВСИЙ.

●

Энг даҳшатлиси тирик мурда бўлмоқдир.
М. АНДЕРСЕН-НЕКСЕ.

●

Ўлим — ҳаёт йўлин тугаши эмас,
Авлоддан авлодга ўтилар аниқ,
Ким ҳалол яшабди, у ўлдим демас
Насллар кўксида чироғи ёниқ.
ЎЗБЕК ҲИКМАТИ.

ИНСОН АЗИЗ, ХОТИРАСИ ҲАМ

Ўз умрини халқ бахт-саодати, эл-юрт равнақи йўлида бахшида этган фидойи инсонларни ҳурмат билан ёдга олиш, уларнинг хотирасини абадийлаштириш эзгу ишдир. Бу борада катта ишлар амалга оширилмоқда. Хотира кунини ўтказиш бунга ёрқин мисол бўла олади.

Шу билан бирга инсон хотираси билан боғлиқ шундай нуқсонларимиз ҳам борки, энди бу ҳақда очиқчасига гаплашмаслик мумкин эмас.

Марҳумнинг еттиси, йигирмаси ва йил ошига аталган маросимларни кўриб, ҳайратдан ёқа ушлайсан киши. Бундай маъракаларда наҳорга 80-100 килограммдан гуруч дамлаб, элга катта ош берилмоқда. Агар машшоқлар йўқлигини ҳисобга олмаса, бу маросимларнинг катта тўйлардан фарқи йўқ. Аёллар азахонага тугун кўтариб боришади Азадор одамлар эса ана шу тугунларга қайтариш учун бозордан нон ташишади. Йиртиш беришади. Эҳтимол бир вақтлар тугун кўтариш одатлари азадор оилага ёрдам бериш мақсадида тартибга кирган бўлса бордир. Лекин эндиликда унга ҳеч бир зарурат йўқ. Маъракага тугун кўтариб бориш ҳеч қандай мантиққа тўғри келмайди. Аслида бу марҳумлар хотирасини эслаш баҳонасида тўқликка шўхлик, маънавий қашшоқликдан бошқа нарса эмаску. Қизиғи шундаки, ўқиган, тушунган зиёлиларимиз ҳам иллатларнинг олдини олиш ўрнига маърака маросимларини дабдаба билан ўтказишда ўзлари иштирок этишмоқда. Бу борада республика шаҳар ва қишлоқларидаги партия, совет органлари ҳам етарли даражада фаолият кўрсатмаяптилар.

Ачинарлиси шундаки, яқин кишисини дафн этиш ва эслаш учун ортиқча сарф-харажатлар қилишга уринган, дабдабага интилганлар уларнинг қабрларини йилда бир марта ҳам зиёрат қилмайдилар.

Ёдгорлик ўрнатиш учун кичик мармар лавҳалардан фойдаланиш мумкин. Унга баландпарвоз сўзларни эмас, балки марҳумнинг исми-шарифи, туғилган ва вафот этган йиллари ҳамда касб-кори қисқа сатрларда зарб этилса, кифоя. Бу жиҳатдан Хоразм область Хонқа районидаги Сарапоён қишлоғи қабристонида қилинган ишлардан ибрат олса арзийди. Бу ердаги қабр тошларига марҳумнинг ҳаётлигида қилган энг яхши ишлари эсдалик сифатида зикр этилган.

Хотира. Ҳар бир киши кўз ўнгида ўзи яқиндан таниган, кўрган-билган кишилари сиймоси гавдаланади.

Биринчи ўзбек археолог олими, Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг академиги, тарихчи Яҳё Ғуломов зукко, маърифатпарвар зиёлилардан бири эди. Ўз соҳасининг билимдони бўлган, республикамиз археология илмининг асосчиси соддалиги, самимийлиги, кишиларга меҳрибонлиги ва оқкўнгиллиги билан кўпчилик ҳурмат-эътиборини қозонган эди.

Таниқли шарқшунос, археолог ва этнограф, СССР Фанлар академиясининг мухбир аъзоси С. П. Толстов Хоразм воҳаси обидаларини кўп йиллар давомида тадқиқ этиб, жаҳонга танитган олим. Ўтган йили олимнинг 80 йиллик таваллуди кенг нишонланди.

Ўзбек этнографияси ривожига салмоқли ҳисса қўшган устозимиз О. Сухарева, луғатшунос олим Зокир Маъруфов, фольклоршунос Ҳоди Зарипов, адабиётшунос Марат Нурмуҳамедов каби бутун ҳаётини халқ манфаати йўлига бахшида этган ажойиб кишилар хотираси олдида бош эгиб, таъзим қиламиз. Зокир Маъруфов шифохонада даволаниб, уйига қайтиш арафасида бахтсиз ҳодиса рўй беради. Шифохонада ёнғин чиқади. Зокир ака ҳали мадорга кирмаган бўлса-да, ўзини олов қаърига урди, даволанаётган 4-5 оғир беморни қутқариб қолди. Аммо ўзи ҳалок бўлди.

Юқорида номлари тилга олинган азиз инсонларнинг ҳар қайсиси ҳаётидан ҳам одамгарчилик билан боғлиқ бўлган бундай мисолларни кўплаб келтириш мумкин. Пойтахтда Фигурная, Ниточная, Лижная деб номланган кўчаларга дуч келасиз. Наҳотки, бу кўчаларни халқ бахт-саодати учун курашган юқорида номлари тилга олинган ажойиб кишилар номи билан аташ мумкин бўлмаса?

Дарҳақиқат, бир шоир айтганидек, янги жойларнинг номини ҳамон арифметик рақамлар билан аташ, эски тарихий номларнинг ўрнига қандайдир радио-телевизорларнинг лампалари номини эслатувчи «Б-1», «Ц-28» номларини қўйиш давом этмоқда. Наҳотки ўша «Б-1»ни «Ғунча» ёки «Ц-28»ни «Кўкча» квартали деб аташ мумкин бўлмаса?

Цирк биноси атрофи илгари Дегрез кўчаси номи билан машҳур эди. Бу кўчада темирчилар яшаган. Ўзбекистонда биринчи марта доҳий Ленин бюсти шу ерда ишланган. Бу кўчада Аброр Ҳидоятов, Обид Жалилов, Зиё Саид каби таниқли кишилар яшаб, ижод этишган. Тошкентда инқилобнинг биринчи алангаси Олмазор кўчасидан бошланган. Шундай экан, нега энди бунга ўз мазмунидан келиб чиқиб ёдгорлик ўрнатиш мумкин эмас.

Баъзида кўчаларга номи қўйилиб, абадийлаштирилган одамнинг ким эканлигини ҳатто шу кўчада яшовчилар ҳам билишмайди. Пойтахтнинг Собир Раҳимов районида Вали Жумаев номи билан аталувчи кўча бор. Вали Жумаев моҳир шифокор, Ибн-сино асарларини тадқиқ этган олим эди. Кичик бир меъмориал тахтачага шундай маълумотларни қисқагина қилиб ёзиб қўйиш жоиз.

Кўчалар номлари билан аталган кишиларга атаб меъмориал тахтачалар, барельефи туширилган тасвирлар ўрнатилса, йўловчилар доимо ёдга олиб турадиган эсдалик бўлар, бунинг эса тарбиявий аҳамияти катта бўларди. Монументал ҳайкаллар, мемориал ёдгорликлар ўзига хос тарбия воситасидир. Масалан, пойтахтнинг Октепа маҳалласида Олег Кошевой номли кўча бор. Район комсомолининг фаолияти билан ўша кўчанинг бошланишига мемориал тахтачада О. Кошевойнинг қисқача ижтимоий ҳаёти ёзилган эсдалик ўрнатилган.

Бундай тадбирлар қаҳрамон шахсларга, қолаверса тарихга ҳурмат билан қарашга ўргатади. Жойлардаги «Гули сиёҳ» фаолиятларида инсон хотирасини абадийлаштириш билан боғлиқ кўча мемориалларини ташкил этиш масаласи ҳам муҳим ўрин эгаллаши керак.

Бу хайрли ишларда республика комсомоли, республика тарихий ва маданий ёдгорликларни муҳофаза этиш жамияти, СССР маданият фондининг республика бўлими яқиндан ёрдам берадилар, деб ўйлаймиз.

Б. АМИНОВ,
тарих фанлари кандидати.

ЎТГАНЛАР ЁДИ

Биз яхши инсонларнинг энг яхши ишлари ҳақидаги хотираларни нечоғлик авайлаб эъзозласак, бойитиб борсак, келажак авлодлар олдидаги бурчимизни шунчалик шараф билан адо этган бўламиз.

Мен Улуғ Ватан урушида қатнашганман. Ғалабага эришгунимизча қанча қуролдош дўстларимдан айрилганман. Бизда — Ленин номли колхознинг ўздан Улуғ Ватан урушида 188 киши ҳалок бўлган, 132 киши бедарак йўқолган. Улар бўз йигитлар эди. Ҳар бирининг олам-олам умиди, нияти бўлган.

Минг афсуски, бахтимиз учун курашган бу ажойиб инсонлар хотирасини абадийлаштириш учун на хўжалигимизда ва на районда бирорта ёдгорлик ҳанузгача ўрнатилгани йўқ.

Меҳнат ветерани, пенсионер Ҳамро Полвонов ўз кўзи билан кўрган воқеаларни ҳаяжон билан эслайди: кучи ортиқ бўлган босмачилар тўдасининг ҳужумидан 22 қизил аскар чекиниб бориб, Янгиқўрғон қишлоғи қўрғонларидан бирига яширинади. Ўртада тенгсиз жанг кетади. Лекин қизил аскарларимиз таслим бўлишмайди. Аскарларни куч билан ололмаслигини сезган босмачилар ҳийла йўлига ўтадилар. Пистирма қўйиб, ўзларини қишлоқни ташлаб, чиқиб кетгандай кўрсатадилар. Қизил аскарлар бунга ишонадилар. Босмачилар уларни асирга оладилар ва отиб ташлайдилар.

Шундай қилиб, босмачилар қишлоқни тарк этишади. Одамлар қизил аскарларни дафн қиладилар. Уларнинг номлари, қайси қисмдан эканликлари ҳозиргача номаълум. Улар кўмилган жойга бирорта белги ҳам қўйилмаган.

Биз район уруш ва меҳнат ветеранлари кенгаши бахтимиз учун курашган қизил аскарлар хотирасини абадийлаштириш тавсиясини Янгиқўрғон қишлоқ Совети, колхоз правлениеси ва партия ташкилотига топшириш учун тайёрлаяпмиз.

Инсон хотираси муқаддас, уни абадийлаштириш ва эъзозлаш эзгу бурчимиздир.

М. ФАРМОНОВ,
Навбаҳор районидаги Улуғбек номли ўрта мактаб ўқитувчиси, район уруш ва меҳнат ветеранлари кенгашининг раиси.

ИБРАТ

Хоразм области матбуоти ва полиграфия равнақида журналист Ҳабиб Самигуллиннинг хизматлари катта бўлган. 1929 йили «Инқилоб қуёши» газетасининг махсус мухбири сифатида у ёзган «Қизил таёқчилар иш бошлади», «Газандалар уяси», «Камбағаллар комитетининг фаолияти» сарлавҳали мақолалари элга манзур бўлган.

Хоразм воҳасида босмачиларни тугатиш, колхозлар ташкил этишда актив қатнашди.

Улуғ Ватан уруши бошланиши билан журналист Х. Самигуллин кўнгиллилар қатори жангга жўнаб кетди.

Ғалабадан сўнг у жонажон юрти Хоразмга қайтиб келиб, яна журналистика соҳасида фаол меҳнат қила бошлади.

У ҳозир орамизда йўқ. Лекин унинг яхши ишлари бизга хизмат қилмоқда ва биз билан яшамоқда.

С. ҲАСАНОВ.

Зоҳиджон ОБИДОВ.

ЎЙЛАЙМАН

Пушкинни отдилар, дафндир ерга,
Лермонтов отилди, она Ер қучди.
Хотира айланди ўлмас шеърга,
Ҳар сатри элнинг дил қатига кўчди.

Кимларни комига тортмади ўлим,
Улар-чи, тирикдай ҳамон яшарлар.
Тўсолмас ажал ҳам уларнинг йўлин,
Улар-чи, асрлар бўйлаб ошарлар.

Довруғи қитъадан қитъага ўтмиш,
Иззати тобора турфа хил элда.
Шавкати курраи заминни тутмиш,
Оташнок шеърият турфа хил тилда.

Мен хаёл ва ҳайрат осмонидаман,
Оёғим Ерни ҳис этмайди гўё.
Мен илҳом оламин бўстонидаман,
Сеҳр этмиш борлиғим шеърий бир дунё.

Ўйлайман, қандай қўл титрамай андак,
Ўқ узди журъатлаб шоир бағрига.
Ўйлайман, Ер узра сиғмаган юрак —
Қандайин сиғди деб Ернинг қаърига.

ЎТДИМУ

(Саида Зуннуновани эслаб...)

Янги қўшиғингсиз ўтмоқда баҳор,
Янги бир шеърингсиз отмоқда тонглар.
Кутардинг ғунча гул очмоғини зор,
Сенсиз сеп ёймоқда камалак ранглар.

Яшнаб, яшарганда баҳорги олам,
Кўк ялпиз терардинг соҳилда юриб.
Сумалак тутардинг кўринг деб баҳам,
Кўк сомса ёпардинг тандир тўлдириб.

Қайта бор кийиб гул, кўкатдан либос.
Нозанин келиндек кўрк очди кўклам.
Шеърият булбули, берсангчи овоз,
Айт, қайдан биз сени топурмиз бу дам.

«Гуллар юзида ханда,
Одатин қилмай канда,
Авжи баҳор эканда,
Райҳон ҳидлаб Саида,
Ашъор айтиб ўтдими!»...

Қўшиғинг янграркан ҳар шому саҳар,
Ўтмади дедилар гул, гулзор, сабо.
Номинг ёд этсак гар, энди ҳар сафар,
Узилмас, илҳоминг бермоқда садо.

Хайрият, ўтмабсан гуллар сенга зор,
Хайрият, ўтмабсан кўнгиллар хумор.

Бугун — Халқаро театр куни

Зикир МУҲАММАДЖОНОВ, СССР халқ артисти

ТОМОШАБИН ТАЛАБИ ТЎҒРИ

Санъаткор мулоҳазалари

ХАЛҚИМИЗ АЗАЛДАН санъатсевар. Талантларни етказишга қодир халқимиз истеъдод эгаларини қадрлашни ҳам яхши билади. Қолаверса, у ижодкорлардан миннатдор. Масалан, Катта Фарғона канали, Фарҳод ГЭС қурилишларида улкан меҳнат зафарларига эришар экан, санъаткорларимиз хизмати унинг чарчоғини ёзди, кучига куч, ғайратига ғайрат қўшди. Унинг қизиқиши, муҳаббати туфайли Ҳамза театрида «Алишер Навоий» спектакли 700 марта, «Отелло» 500 марта аншлаг бўлган эди. М. Ашрафийнинг «Бўрон», С. Юдаковнинг «Майсаранинг иши» операларига кўпинча билет топилмасди. Андижон области Муқимий театрлари спектаклларига билет олмоқ учун томошабинлар тунларни бедор ўтказганини биламиз.

Энди булар ўтмиш бўлиб қолди. Хўш, ҳозир-чи? Томошабиннинг қизиқиши, театрга келиши қандай? Масалага тўғри, ҳаққоний ёндашадиган бўлсак, бу соҳада республикамиздаги деярли барча театрларнинг аҳволи кўнгилдагидек эмас. Республикада 31 та профессионал театр бор. Тўрт академик театр, икки опера ва балет театри, биргина Тошкент шаҳрида ўндан ортиқ театр коллективи ишлаб турибди. Бугунги кунда ҳар бир театрнинг ўзига хос муҳташам биноси бор. Махсус таълим кўрган мутахассислар мавжуд уларда. Лекин нима учун театр залларимиз томошабинга тўлмай қолди? Нима учун баъзи область театрлари спектакллар ўрнига концерт бериш билан молиявий планини тўлғазишга ўтиб олди? Жиддий асарлар ўрнига кўпинча комедия қўйиш билан шуғулланиб қолишди? Томошабинларимизнинг жиддий асарлардан узоқлашишига боис нима?

Кўриб турибсизки, барча соҳаларда бўлгани каби театрларда ҳам ўзига хос муаммолар кўпайиб кетган. Баъзида ўзимизни юпатгандай бўлиб, «телевизор чиқиб, томошабинлар театрдан қочди» деб қўямиз. Ундай десак, телевизорнинг ҳамма программасини ҳам кўришмайди-ку! Бир вақтлар машҳур кинорежиссёрлардан бири «Кино театрни қисиб чиқаради», деган сўзни айтишга журъат этган эди. Ҳаёт унинг сўзини тасдиқламади. Киноми, телевизорми, театрми — яхши асарлар бўлсагина томошабинлар гавжум бўлади. Демак, томошабинларнинг диди ўсиб кетди. Биз ҳатто ўз спектакларимиз билан ҳаётдан орқада қолиб кетгандаймиз. Ҳаёт саҳнадагидан жозибалироқ, қизиқарлироқ кўриниб бормоқда. Аксинча, ижод, санъатнинг бошқа жанрлари муҳим умуминсоний масалаларни, фазилатларни кўтаришда актив бўлиб қолди. Ана шу каби воқеалар театр саҳнасида бадиий қиёфалар орқали кўрсата олинса эди, унинг таъсир кучи албатта, янада баландроқ бўларди. Ана шу масалада оқсаётганимизни замон талаби кўрсатиб қўйди.

Бепарволик, хотиржамлик, ҳатто манманлик юзага келдиким, бу санъат учун сира кечириб бўлмайдиган ҳол эди. Санъат фидойиларининг анъаналари қани? Улар ҳеч қачон ўз санъатларига бепарво бўлмаганлар. Ҳар қанча халқ олқишига сазовор бўлсалар ҳам ғурурланиш деган нарсани ўйламаганлар. Энг қийин даврларда ҳам санъатни тарк этмаганлар. Санъат бу — коллектив иши эканлигини қалбдан сезиб турганлар. Бир-бирларининг ютуқларидан қувонганлар, камчиликларини йўқотишга кўмаклашганлар.

Мен ана шундай фидойилар ишлаган театрда ижод қилаётганим билан фахрланаман. Аммо ҳамма театрларда бўлган турғунлик бизнинг Академик театрда ҳам содир бўлди. Тезда бунинг олди олинмаса инқирозга юз тутган эдик. Ҳали унинг зарарлари ўз таъсирини кўрсатса ҳам, ҳарқалай, олди олинди-ку. Энг муҳими, дадил ўнгланиш йўллари ахтариляпти. Бу буйруқ билан юзага келмайди, фақат ташаббускорлик билан, фидойилик билан, кўпчиликнинг ёрдами билан (кўпчилик деганимни қуйида баён қиламан) олға силжиш мумкин. Энг аввал одамларни ташвишга солиб қўйган воқеа — коллективимизнинг иккига бўлиниши ҳақида қисқача айтиб ўтай.

ТЎҒРИСИНИ АЙТГАНДА ажралиш мухлисларимизнинг ғазабини қўзғатди. Бу борада санъат шинавандалари ҳақ. Аммо иккига бўлинмаса ҳам яхши бўлмасди. Театр режиссёрлари ўртасида келишмовчилик авж олди. Очиғини айтганда, актёрлар ансамблида иккига бўлиниш бошланган эди. Бу кўнгилсиз ҳодиса драматургияга, танқидчиликка таъсир кўрсатди. Ҳатто ишлаб чиқариш цехларида бузилиш бошланган эди. Маълумки, биз «Ўзбекфильм» студиясидан икки режиссёрни — Учқун Назаровни директор лавозимига, Латиф Файзиевни бадиий раҳбарлик вазифасига таклиф қилган эдик. Булар ҳам ижодий коллективни тинчитиш йўлини ахтарди. Лекин турлича. Масалан Учқун Назаров бир театрнинг ўзида икки труппа тузиш тарафдори бўлди. Аммо Латиф Файзиев бир том тагида яшаб, икки хил йўл тутиб бўлмаслигини сезди ва бўлинишга розилик билдирмади. Ўзга йўл қолмагач, баъзиларнинг бошқа театрга ўтиб кетиш истаги маъқул топилди. Шу боисдан, гарчи ажралиш оғир бўлса ҳам, коллективимиздан маълум актёрлар «Ёш гвардия» театрига ўтиб кетишди. Бизнинг сафимизга эса бошқа театрлардан бир группа тажрибали, ёш ижрочилар келиб қўшилди. Ҳозир икки театрда ҳам ижодий иш қилиш учун яхши муҳит юзага келди, деб ўйлайман. Эндиликда икки коллективда ҳам ҳамфикр бўлган режиссёр ва актёрлар етарли, бинобарин, ўртамиздаги ижодий беллашув театрларимиз юксалишига ҳисса қўшса ажаб эмас. Томошабинларимиз ҳам биздан шуни кутади, акс ҳолда қилган ишимиз нафратга учраши аниқ. Бу нозик ишни, албатта, вақт ҳал этади. Шунинг учун сабр ҳам керак. Бундай пайтда театрни севган ҳар бир шинаванда ва мутахассис масалага объектив қараши, яхшини маъқуллаб, ёмонни дўстона танқидий кўрсата билиши ва шу йўл билангина умум ишимизга ҳисса қўшиши мумкин бўлади.

Қисқа муддатда, репертуаримизни янада бойитиш мақсадида Ойбек романи асосидаги «Қутлуғ қон», Гоццининг «Бахтли гадолар», Ш. Бошбековнинг «Тақдир эшиги», О Жаҳонованинг «Ҳазрати аёл» асарларини саҳналаштирдик. Айниқса, Эркин Воҳидовнинг «Истамбул фожиаси» шеърий драмаси томошабинларимизни қувонтирди. Асарларни саҳнага қўйишда жамоатчиликнинг, айниқса театр мутахассисларининг маслаҳатига таяниб ишлаяпмиз. Ишимиздаги камчиликларни аниқлаб олмоқ ниятида Москвадан машҳур танқидчи Е. А. Сурков билан СССР халқ артисти, Халқлар дўстлиги театри бадиий раҳбари Е. Р. Симоновни таклиф этдик. Улар спектаклларимизни таҳлил қилиб беришди. Айни вақтда коллективимиз ҳақидаги фикр-мулоҳазаларини ҳам рўй-рост айтишди. Тошкент давлат университети, педагогика институти талабалари билан томошабинлар конференциясини уюштирдик. Бир мавсумда Хоразм, Сурхондарё ва Наманган областларида бўлиб, энг яхши спектаклларимизни кўрсатдик. Менинг назаримда, бу гастролларда олдинги анъана — ёз фаслида юришни тарк этиб, айни қишда, дала заҳматкашларининг қўли ишдан бўшаганида улар ҳузурида хизмат қилишга ўтиб тўғри қилдик.

Ҳозир театр коллективи бир йўла уч асар устида иш бошлаб юборди. Маълумки, бизнинг театрда Ғарбий Европа ва рус классик асарлари кўп қўйилган. Айниқса, В. Шекспир ижоди томошабинларимизга жуда яқин. Биз энди унинг «Кориалан» трагедиясини саҳналаштирмоқчимиз. Режиссёр, Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган санъат арбоби Рустам Ҳамидов ижрочилар билан жиддий иш олиб бормоқда. Москва театрларидан бирида стажировка ўтаётган ёш режиссёр Марат Азимов Фарҳод Мусажоновнинг «Нажот истаб» асарини саҳналаштиради. Театрнинг бадиий раҳбари, Ўзбекистон ССР халқ артисти Латиф Файзиев драматург Иззат Султон билан ҳамкорликда Абдулла Қодирийнинг «Ўткан кунлар» романи асосида инценировкани тайёрлаб бўлди.

Мен шу ўринда драматургия ҳақида қисқача тўхтаб ўтаман. Ҳозир портфелимизда А. Иброҳимовнинг «Некролог», М. Хайруллаевнинг «Сочилган тасбеҳ», Туроб Тўланинг «Охунбобоев қиссаси» асарлари турибди. Ўзбек драматургиясини ривожлантиришга алоҳида аҳамият беришимиз зарур. Бу миллий театрнинг бурчидир. Лекин бизнинг драматурглардан гинамиз бор. Биламиз, улар ҳам биздан гина қилишади. Лекин ҳозир гинанинг вақти эмас. Шу драматургларимизнинг раъйига қараб бир неча комедия асарларини саҳналаштирдик. Аммо улар театрнинг кўтарилишига ёрдам бермади. Тўғри, томошабинларимиз комедияни ёқтиради. Лекин улар жиддий масалаларни муҳокама қилишга ҳам қодир. Ана ўша жиддий масалаларни кўтариб чиқишга драматургларимиз ҳам, театр коллективи ҳам астойдил киришмаяпти. Ижодий ҳамкорлик эса, ҳали ҳам кутилганидек актив эмас. Жиддий масалалар кўтариш учун жиддий ишламоқ керак.

Ҳозир драматургияда кўпгина ёшлар қалам тебрата бошлади. Бу ўтган йили Ёзувчилар союзи уюштирган семинарда маълум бўлди. Лекин улар ҳам майда темаларга ўралашиб қолмоқдалар. Баъзилари эса ўтмишни, тарихни нотўғри, бир ёқлама талқин этишга ҳаракат қилмоқдалар. Айримлари драматургия қоидаларидан чекинишга йўл қўймоқдалар, гўё замонавийлик шуни талаб этармиш. Тил масаласида нўноқлик кўринмоқда. Баъзилари сюжет ёзадилару, у ёғини театр тўғрилайди, деб мурожаат қиладилар. Ахир, авторнинг ўз позицияси бўлмоғи шарт-ку?!

Тўғри, ҳаётимизда кўпгина нуқсонлар содир бўлди. Лекин уларни ҳадеб кўрсатаверсак, ютуқларимиз қаерда қолади. Шу ютуқларни бунёд этаётган кишилар қаерда қолади. Ҳанузгача «манман» деган замон қаҳрамонини саҳнамизга олиб чиқолганимиз йўқ-ку? Шарқ ва Ленин темаси бизнинг саҳнамизга кўп йиллар файз киритди. Янги «Йўлчи юлдуз», «Инқилоб тонги»лар ёзилмаяпти. Бу мавзу ҳеч қачон эскирмайдиган, ҳар қачон бизни олға бошлаб борадиган бўлмоғи керак. Ҳали доҳий образида теша тегмаган қирралар борким, ижодкор учун булоқдай қайнаб туради. Хуллас, биз сизнинг ёрдамингизсиз яшай олмаймиз, азиз драматурглар!

ЭНДИ ТОМОШАБИН масаласига келсак. Албатта, яхши асарлар бўлса улар келаверади. Аммо бу борада ташкилий масалаларни ўйлаб кўрсак ёмон бўлмасди. Бу ишда театрчиларга идеология ходимлари яқиндан ёрдам бермоқлари керак бўлади. Айниқса, февраль Пленумидан сўнг авлодлар тарбияси янада муҳимлашди. Албатта, ҳамма соҳада ҳам бепарволик яхши натижаларга олиб келмайди. Аммо идеология соҳасидаги бепарволикни сира кечириб бўлмайди. Бу муҳим участка издан чиқса, қайта изга солиш муаммо бўлиб қолиши табиий. Театр тарбия ўчоқларидан асосийси ҳисобланади. Лекин, афсуски, ана шу ўчоқларга бевосита алоқадор кишилар — идеология ходимлари орасида спектаклларимизни келиб кўрмайдиганлар беҳисоб. Бундан 2-3 йил илгари, шуни синаб кўриш мақсадида Тошкентдаги барча райком ходимларига 200 га яқин таклиф қоғози (билет эмас) юбордик. Спектаклларга 10 га яқин киши ташриф буюрди, холос. Модомики, театрга раҳбарларнинг ўзлари тушмас экан, халқни қандай қилиб қизиқтириб бўлади.

Турли пропаганда ишларига уюштирувчилик кўрсатамиз-у театрга одамларни ташкил қилишга бош бўлмаймиз. Нега? Айниқса, ёшларимиз кечқурунлари маданият масканларида бўлишса, бир жиҳатдан маънавий озиқ олишарди, иккинчидан, уларни бекорчиликдан келиб чиқадиган хавфли ишлардан сақлаган бўлардик. Ахир Тошкентимизда ахлоқий масалани жуда юқори деб бўлмайди-ку? Шаҳар аҳолисининг кечқурунлари оммавий жойларда бўлишига траспортимиз яқиндан ёрдам бермаяпти. Пойтахтимизда кеч соат 21 дан сўнг автотранспорт муаммо бўлиб қолмоқда. Умуман, шаҳар Советидан талабларимиз кўп.

Республика Театр арбоблари союзи ҳам бизга яқиндан ёрдам бермаяпти. Ҳатто санъаткорларимизга холисанилло баҳо беришда у ердаги баъзи раҳбарларда иккиланиш сезилиб қолмоқда. Биргина мисол. Яқинда Москвадаги Халқлар дўстлиги театрида кўрсатиш учун 2 спектаклимиз мўлжалланган эди. Союзимиздаги иккиланиш шундай катта сафарни тўхтатишга, тўсқинлик қилишгача олиб келди. Маълумки, ижодий коллективнинг юксалишида тажриба алмашиш муҳим роль ўйнайди. Бизнинг коллективимиз Олмаотадаги М. Авезов номли Академик театр билан кўп йиллардан бери ҳамкорлик қилади. Улар «Алишер Навоий» асарини қўйиб Тошкентда, биз «Абай»ни саҳналаштириб, Қозоғистонда кўрсатган эдик. Икки коллектив ўртасидаги ҳамкорликни кучайтириш ниятида «Ҳазрати аёл» спектаклини қардошларимиз ҳузурига олиб бормоқчи эдик. Иқтисодий маблағ етишмади. Яқинда шаҳримиздаги молия идораларида бўлганимизда Академик театр артистларига тўйларга бориб, пул топишни... тавсия этдилар! Ҳатто мактабларда ўтадиган учрашувларнинг пуллик бўлишини таклиф қиляптилар.

Театрсиз шаҳарни тасаввур этиб бўладими? Биз ҳар бир шаҳарнинг ўз театри бўлишига осонликча эришмагандик. У театрларда қанча талантлар, устозлар анъаналари, эндигина махсус ўқув юртини битириб, иш бошлашни ният қилган ёшлар бор-ку. Эндигина қўлига дутор олиб, санъаткор бўлиш орзуси билан музика мактабига йўл олган гўдакчи? Унинг истиқболи фақат ҳаваскорлик тўгараги бўладими? Бунга бепарволик қилиб бўлмайди. Ана шундай бепарволик ҳақида «Время» ҳозиржавоблик қилди. Волгограддаги катта бир театрнинг ёпилиш олдида турганини айтди. Бу борада фақат маданият мутасаддилари ёки арбобларигина эмас, кенг жамоатчилик, қолаверса, санъат мухлислари ҳам ўйлаб кўриши керак. Демак, театрларни гавжум сақлаб қолиш ҳар биримизнинг, уни ривожлантириш ҳаммамизнинг муқаддас бурчимиздир.

БОЛАЛАР ШАНИГА

Машҳур совет шоирлари республика Киночилар уйининг саҳнасига чиқиб, бахтиёр болалик ҳақида ўз шеърларини ўқидилар. Бу ерда болалар ва ўсмирлар китоблари Бутуниттифоқ ҳафталигининг иштирокчиси бўлган ёзувчилар Тошкент шаҳридаги Октябрь райони ўқувчилари билан учрашдилар. Ёш китобхонлар бу ерга ўзлари севиб ўқийдиган китобларнинг авторлари, уларнинг янги асарлари билан танишиш учун келдилар. Мактаб ўқувчилари адибларинг сўзларини ҳаяжон билан тингладилар, улар ўз ишлари, ижодий режалари ҳақида гапириб бердилар.

Учрашув ташкилотчилари ёш китобсеварларга ажойиб совға тайёрлаган эдилар. Улар энг яхши болалар ёзувчилари асарлари асосида суратга олинган мультфильмларни кўрсатдилар. Мактаб ўқувчиларининг қувончига-қувонч қўшиб, болалар адабиёти ҳафталиги кунларига баҳорги каникул чоғида республика кинотеатрларида бўлаётган болалар ва ўсмирлар фильмлари фестивали қўшилиб кетди. Бу фестиваль программасига кўра, совет ва чет эл кинематографчиларининг картиналари намойиш этилмоқда, артистлар, режиссёрлар, сценарийчилар билан учрашувлар бўлмоқда. Кичкинтойлар учун кино эрталиклар ташкил этилмоқда, бундай сеанслар чоғида болалар фильмларнинг қаҳрамонлари билан биргаликда шеърлар ўқишмоқда, рақсга тушишмоқда, қўшиқлар айтишмоқда.

Тошкентдаги «Ғунча» кинотеатри фестиваль марказига айланди. Бу ерда янги бадиий ва мультипликация фильмлари тематик кўрсатуви бўлмоқда, киновикториналар, совет болалар киносининг тарихи ва бугунги кунига бағишланган конкурслар ўтказилмоқда.

(ЎзТАГ мухбири).

Редактор Л. ҚАЮМОВ.

Ҳодиса

ФАЛОКАТНИНГ ОЛДИ ОЛИНДИ

Москва — Душанбе пассажир поезди «Кунхўжа — 658-разъезд»га ўтиладиган ерга келганида светофорнинг қизил чироғи ёниб турарди. Машинист Наги Жексенбаев ва унинг ёрдамчиси Куаниш Сапаров составни тўхтатишди. Икки-уч дақиқа кутиб туришгач, қоидага биноан соатига 20 километр тезлик билан йўлда давом этишди.

Улар Устюртни кесиб ўтган темир йўлнинг ҳар бир метрини диққат билан кузатиб боришаркан, тўсатдан йўлнинг 659-километрида рельс ёрилганлигини кўриб қолдилар. Қаттиқ тормоз бериб составни тўхтатдилар. Ёрилган рельсни кўздан кечирдилар. Шу заҳотиёқ шошилинч равишда навбатчи диспетчерни чақирдилар. Тезда етиб келган ремонтчилар йўлни тузатишди, орадан бир неча соат ўтгач яна поездлар ҳаракати бошланди.

— Бурч ва покиза виждон ҳақида баландпарвоз гапларсиз айтадиган бўлсак, — деди Ўрта Осиё темир йўли Қорақалпоғистон бўлими бошлиғининг ўринбосари Саттарберген Жумамуратов, — улар бир тасодиф туфайли омон қолдилар. Уларнинг бахтига рельс бутунлай ёрилган, йўл кўрсатувчи светофорни энергия билан таъминлаш бузилган эди. Мабодо рельс дарз кетганидами, светофорнинг «яшил» чироғи ёниб тураверарди ва ўшанда поезд ҳалокатга учраши мумкин эди...

Ўн йил муқаддам Қирққиз — Кунхўжа оралиғида рельс дарз кетганлиги сабабли худди шундай воқеа бўлган, машинист ва унинг ёрдамчиси катта тезликда буни пайқамай қолган эдилар...

Бу ерда авария ҳолати содир бўлишига йўл хизматчилари айбдор, деб ҳисобламоқдалар. Улар трассани ўз вақтида кўздан кечирмаганлар. Йўл бўлимида жуда қаттиқ гаплар бўлди. Айбдорлар жазоланди. Н. Жексенбаев ва К. Сапаровга миннатдорчилик билдирилди, уларга пул мукофотлари топширилди.

В. ЛУЦЕНКО,
ЎзТАГ мухбири.
Нукус.

ТВ ҲАФТАЛИК ПРОГРАММА ТВ

28 март, душанба

МТ-I. 7.00 — «120 минут». 9.05 — Футбол шарҳи. 9.35 — «Клим Самгиннинг ҳаёти». Бадиий фильм. 1-серия. 10.40 — Янгиликлар. 10.50 — Саёҳатчилар клуби. 11.50 — Хотиралар билан яшашимизга ҳали эрта. 16.00 — Янгиликлар. 16.15 — Қайта қуриш прожектори. 16.25 — Онамларнинг мактаби. 16.55 — Фан ва меҳнат иттифоқи. 17.15 — Дастхат. 18.30 — Пульс. 19.00 — Концерт. 19.45 — Фигурали учиш. Жаҳон чемпионати. 21.30 — Время. 22.00 — Қайта қуриш прожектори. 22.10 — Футбол шарҳи. 22.40 — Дунё воқеалари. 22.50 — А. М. Горький туғилган куннинг 120 йиллигига.

МТ-II. 9.00 — Гимнастика. 9.20 — Концерт. 9.45 — СССР халқ артисти, кинорежиссёр А. М. Згуриди фильмлари. «Оқ тиш». 11.05 — Танаффус. 11.35 — «Муваффақият». Бадиий фильм. 13.00 — Бу фантастик олам. 14.20 — Янгиликлар. 14.30 — М. Рожков (балалайка) ҳамда республика Давлат «Россия» рус халқ ансамбли чалади. 18.30 — Янгиликлар. 18.35 — Стол тенниси. Европа чемпионати. 19.05 — «Йиллар ўтгач». Бадиий фильм. 20.20 — Хайрли тун, кичкинтойлар! 20.35 — Халқаро панорама. 21.20 — Қайта қуриш прожектори. 21.30 — Время. 22.00 — Футбол. «Динамо» (Мн) — «Динамо» (М). 23.50 — Янгиликлар. 23.55 — Тонгги почта.

УзТВ-I. 15.45 — Болалар учун фильм. 17.25 — ЭҲМ ва медицина. 18.05 — Мультфильм. 18.15 — Бутуниттифоқ XIX партия конференцияси олдидан. 19.00 — ЎзССР Давлат телерадиоси хизмат кўрсатган хор коллективининг концерти. 19.30 — Ахборот. 19.45 — Ижод саҳифалари. 20.30 — Ахборот. 20.50 — Фильм-концерт. 21.20 — Телефильм. 21.30 — Время. 22.00 — Қайта қуриш прожектори. 22.10 — Ҳаёт қувончлари ва ташвишлари. 23.40 — Бугун оламда нима гап?

УзТВ-II. 19.40 — «Марианна». Бадиий фильм. 20.55 — Беш йиллик: ишлар ва одамлар. **Душанба.** 21.30 — Время. 22.00 — Қайта қуриш прожектори. 22.10 — «Чорраҳада». Спектакль.

29 март, сешанба

МТ-I. 7.00 — «120 минут». 9.05 — «Клим Самгиннинг ҳаёти». Бадиий фильм. 1 ва 2-сериялар. 11.15 — Янгиликлар. 11.25 — Дастхат. 16.00 — Янгиликлар. 16.10 — Қайта қуриш прожектори. 16.20 — Заргар. 16.45 — Болалар учун фильм. 17.50 — Болалар бадиий ҳаваскорлик коллективларининг чиқиши. 18.50 — Мультфильмлар. 19.25 — Дунё воқеалари. 19.40 — Бутуниттифоқ XIX партия конференциясига. 20.25 — Арно Бабажанян ҳақида хотиралар. 21.30 — Время. 22.05 — Қайта қуриш прожектори. 22.15 — «Клим Самгиннинг ҳаёти». Бадиий фильм. 1-серия. 23.20 — Дунё воқеалари. 23.30 — Фидойи шахслар.

МТ-II. 9.00 — Гимнастика. 9.20 — «Лаъл» ансамблининг концерти. 9.50 — Ҳужжатли фильм. 10.10 — Ўсмирлар учун музикали кўрсатув. 12.00 — Француз тили. 12.30 — Фильм-концерт. 13.05 — «Хазиналар ороли». Бадиий фильм. 1-серия. 14.05 — Француз тили. 14.35 — Янгиликлар. 14.45 — Бу фантастик олам. 15.55 — «Йиллар ўтгач». Бадиий фильм. 18.35 — Янгиликлар. 18.40 — Ритмик гимнастика. 19.10 — Музикали киоск. 19.40 — Эйзенштейн ҳақида. 20.30 — Хайрли тун, кичкинтойлар! 20.40 — ...16 ёшгача ва ундан катталар. 21.30 — Время. 22.05 — Қайта қуриш прожектори. 22.15 — Олам кинокамера кўзгусида. 23.15 — Янгиликлар.

УзТВ-I. 15.45 — Болалар учун фильм. 16.55 — Қувноқ стартлар. 18.00 — Ёшлик. 19.00 — Бутуниттифоқ XIX партия конференцияси олдидан. 19.30 — Ахборот. 19.50 — Долзарб вазифа. 20.00 — Хуршиди жаҳон келди. 20.30 — Ахборот. 20.50 — Муқимий номли Ўзбек Давлат музикали театри солистларининг концерти. 21.30 — Время. 22.05 — Қайта қуриш прожектори. 22.15 — Кино, кино, кино. 23.25 — Ҳужжатли фильм.

УзТВ-II. 19.30 — «Журъат». Бадиий фильм. 20.55 — Янги китоблар. **Фрунзе.** 21.30 — Время. 22.05 — Қайта қуриш прожектори. 22.15 — «Бориб, ўз кўзинг билан кўр». Бадиий фильм, 1-серия.

30 март, чоршанба,

МТ-I. 7.00 — «120 минут». 9.05 — «Клим Самгиннинг ҳаёти». Бадиий фильм. 2 ва 3-сериялар. 11.25 — Янгиликлар. 11.35 — Мультфильмлар. 12.05 — Рундаль саройида музика. 16.00 — Янгиликлар. 16.10 — Қайта қуриш прожектори. 16.20 — Ҳужжатли фильмлар. 17.05 — Болаларга ҳайвонлар ҳақида. 17.35 — Фан: назария, тажриба, практика. 18.05 — Болалар ва ўсмирлар музикаси Бутуниттифоқ ҳафталигига. 19.05 — Фалсафий суҳбатлар. 19.50 — Дунё воқеалари. 20.10 — «Централь» кафеси. 21.30 — Время. 22.05 — Қайта қуриш прожектори. 22.15 — «Клим Самгиннинг ҳаёти». Бадиий фильм. 2-серия. 23.25 — Дунё воқеалари. 23.25 — «Аллегро». Фильм-балет.

МТ-II. 9.00 — Гимнастика. 9.20 — Концерт. 9.40 — СССР халқ артисти, кинорежиссёр А. М. Згуриди фильмлари. «Жунгли сўқмоқларида». 10.50 — Немис тили. 11.20 — Мультфильмлар. 11.50 — Ҳужжатли фильмлар. 12.35 — «Хазиналар ороли». Бадиий фильм. 2-серия. 13.40 — Немис тили. 14.10 — Бу фантастик олам. 15.30 — Янгиликлар. 15.40 — «Хирург Мишкиннинг кунлари». Бадиий фильм. 1-серия. 18.35 — Янгиликлар. 18.45 — Совет Иттифоқига хизмат қиламан!. 19.45 — Ҳужжатли фильм. 20.15 — Хайрли тун, кичкинтойлар! 20.30 — Қишлоқ янгиликлари. 21.30 — Время. 22.05 — Қайта қуриш прожектори. 22.15 — Ҳужжатли фильм. 23.05 — Янгиликлар.

УзТВ-I. 15.45 — Болалар учун фильм. 17.00 — Ўзбекистонда болалар ва ўсмирлар музикаси Бутуниттифоқ ҳафталиги ҳамда «Санъат байрами» республика кўрик конкурсининг ёпилиши. 18.30 — Ҳужжатли фильм. 19.00 — Мультфильм. 19.10 — Қизиқишларинг олами. 19.30 — Ахборот. 19.45 — Стадион узра баҳор байроқлари. 20.30 — Ахборот. 20.50 — Ўзбек куйларидан концерт. 21.30 — Время. 22.05 — Қайта қуриш прожектори. 22.15 — Бўстон. 23.20 — Ҳужжатли фильм. 23.50 — Бугун оламда нима гап?

УзТВ-II. 19.30 — Тошкент ва тошкентликлар. 20.50 — Реклама. 21.00 — Озиқ-овқат программаси — умумхалқ иши. Фрунзе: 21.30 — Время. 22.05 — Қайта қуриш прожектори. 22.15 — «Бориб, ўз кўзинг билан кўр». Бадиий фильм. 2-серия.

31 март, пайшанба

МТ-I. 7.00 — «120 минут». 9.05 — Биз билан бирга, худди биздек, биздан ҳам яхшироқ бажар. 10.15 — Йил фасллари. 11.05 — Мультфильмлар. 11.30 — Янгиликлар. 11.40 — Таллиннинг музикали манзаралари. 16.00 — Янгиликлар. 16.10 — Қайта қуриш прожектори. 16.20 — Концерт. 16.45 — Киноочерк. 17.05 — Мультфильмлар. 17.30 — Музикали хазина. 17.55 — Демократияни ўрганамз. 18.25 — «...16 ёшгача ва ундан катталар». 19.10 — Дунё воқеалари. 19.30 — К. Воробьев тақдири ва китоблари. 20.55 — Телетомошабин ҳамроҳи. 21.30 — Время. 22.05 — Қайта қуриш прожектори. 22.15 — Эфирда музика.

МТ-II. 9.00 — Гимнастика. 9.20 — «Ҳилола» ансамблининг концерти. 9.40 — Илмий-оммабоп фильм. 11.10 — Испан тили. 11.40 — Ойдин вальс. Фильм-балет. 12.20 — «Хазиналар ороли». Бадиий фильм. 3-серия. 13.20 — Испан тили. 13.50 — Бу фантастик олам. 14.50 — Мультфильмлар. 15.25 — Янгиликлар. 15.35 — «Хирург Мишкиннинг кунлари». Бадиий фильм. 2-серия. 16.40 — Қизиқишларинг олами. 17.20 — Камалак. 18.35 — Янгиликлар. 18.45 — Ритмик гимнастика. 19.15 — П. И. Чайковскийнинг дирижёрлик репертуаридан. 21.30 — Время. 22.05 — Қайта қуриш прожектори. 22.15 — «Битим». Бадиий фильм. 23.40 — Янгиликлар.

УзТВ-I. 15.45 — Болалар учун фильм. 17.05 — Телефильм. 17.15 — Ёшлик. 18.05 — Рус тили—барчага. 18.35 — Мультфильмлар. 18.55 — Портретга чизгилар. 19.30 — Ахборот. 19.45 — Бутуниттифоқ XIX партия конференцияси олдидан. 20.30 — Ахборот. 20.50 — Навоий наволари. 21.30 — Время. 22.05 — Қайта қуриш прожектори. 22.15 — «Оталар сўзи— ақлнинг кўзи». 23.30 — Эртага — премьера.

УзТВ-II. 19.40 — Спорт кинопанорамаси. 20.25 — «Икковлон». Бадиий фильм. 21.00 — Кескин танқид остида. **Душанба:** 21.30 — Время. 22.05 — Қайта қуриш прожектори. 22.15 — «Уйланган бўйдоқ». Бадиий фильм.

1 апрель, жума

МТ-I. 7.00 — «120 минут». 9.05 — «Клим Самгиннинг ҳаёти». Бадиий фильм. 3- ва 4-сериялар. 11.25 — Композитор Е. Крилатов билан учрашув. 12.25 — Янгиликлар. 12.35 — Фидойи шахслар. 16.00 — Янгиликлар. 16.10 — Қайта қуриш прожектори. 16.20 — Замондошимиз портрети. 17.05 — Нега ва нима учун? 17.35 — Мультфильм. 17.45 — Белоруссия телевидениесининг программаси. 19.00 — Ералаш. 19.10 — Вилса ҳазил, билмаса чин. — 20.10 — Дунё воқеалари. 20.20 — «Детектив ўйини». Спектакль. 21.30 — Время. 22.05 — Қайта қуриш прожектори. 22.15 — «Клим Самгиннинг ҳаёти». Бадиий фильм. 3-серия. 23.30 — Нигоҳ.

МТ-II. 9.00 — Гимнастика. 9.15 — Илмий-оммабоп фильм. 9.35 — Тарих. 10.05 — Инглиз тили. 11.05 — СПТУ ўқувчиларига. 11.35 — География. 12.05 — Инглиз тили. 13.05 — «Битим». Бадиий фильм. 14.30 — Авлодлар. 14.50 — Янгиликлар. 15.00 — «Хирург Мишкиннинг кунлари». Бадиий фильм. 3-серия. 18.35 — Янгиликлар. 18.45 — Киносаёҳатчилар клуби. 19.45 — П. И. Чайковский номли конкурс лауреатлари. 20.30 — Хайрли тун, кичкинтойлар! 20.45 — Ҳамма учун ва ҳар бир киши учун. 21.30 — Время. 22.05 — Қайта қуриш прожектори. 22.15 — Хоккей. СССР чемпионати. 23.45 — Владимир шаҳрида раққослар байрами. 00.50 — Янгиликлар.

УзТВ-I. 15.45 — Болалар учун фильм. 1 ва 2-сериялар. 17.50 — Телефильм. 18.05 — Мультфильм. 18.15 — Қувноқ шаҳарча. 19.00 — Ер — бойлигимиз. 19.30 — Ахборот. 19.45 — Э. Воҳидов. «Дониш қишлоқ латифалари». 20.20 — Телефильм. 20.30 — Ахборот. 20.50 — Яллалар, лапарлар, ҳазил қўшиқлар. 21.30 — Время. 22.05 — Қайта қуриш прожектори. 22.15 — Телевизион миниатюралар театри.

УзТВ-II. 19.45 — «Цирк майдонига йўл». Бадиий фильм. 21.00 — Телефильм. **Фрунзе:** 21.30 — Время. 22.05 — Қайта қуриш прожектори. 22.15 — «Никоҳ саватидаги миллион». Бадиий фильм.

2 апрель, шанба

МТ-I. 7.00 — «120 минут». 9.05 — Нега ва нима учун? 9.35 — Чашмалар. 10.05 — Ҳужжатли фильм. 11.00 — СССРда Ҳиндистон фестивали. 11.20 — Поэзия. 11.50 — Ҳамма учун ва ҳар бир киши учун. 13.20 — Шеърият лаҳзалари. 12.40 — Концерт-вальс. 13.25 — Социализм мамлакатларида. 13.55 — Телевизион альманах. 15.00 — Дунё воқеалари. 15.10 — «Ўз ўрнидаги одам». Бадиий фильм. 16.50 — Мўъжизасиз-мўъжизалар. 17.50 — Мультфильм. 18.10 — Халқаро ҳаёт редакцияси намойиш этади. 19.10 — «Дўстим, Колька». Бадиий фильм. 20.40 — Концерт. 21.30 — Время. 22.05 — Қайта қуриш прожектори. 22.15 — Қўғирчоқ театри олами. 1-кўрсатув. 23.05 — Янгиликлар. 23.10 — Телевизион танишув.

МТ-II. 8.30 — Гимнастика. 8.45 — Студия намойиш этади. 9.30 — С. В. Рахманинов музикаси куни. 10.30 — Ҳужжатли фильм. 11.05 — «Здоровье». 11.55 — Всеволод Гаршин ҳақида хотиралар. 12.55 — Новаторлар ва консерваторлар. 13.45 — Илмий-оммабоп фильм. 14.45 — Фалсафий суҳбатлар. 15.30 — Кўзбойлоғич. 16.05 — Мультфильмлар. 16.35 — Музикали дақиқалар. 17.10 — Композитор ҳаёти ва ижоди саҳифалари. 17.55 — «Шамолни излаб». Бадиий фильм. 19.10 — С. В. Рахманинов музикаси куни. 20.10 — Ҳужжатли фильм. 20.30 — Хайрли тун, кичкинтойлар! 20.45 — Реклама. 20.50 — Ҳужжатли фильмлар. 21.30 — Время. 22.05 — Қайта қуриш прожектори. 22.15 — Тафаккур программаси. 24.00 — Янгиликлар.

УзТВ-I. 8.00 — «Ассалому алайкум». 9.30 — Ҳужжатли фильмлар. 11.00 — Дўстларимиз тароналари. 11.40 — Уй қандай қурилади? 12.10 — Ёшлик. 12.40 — «Бу оперетта». Фильм-концерт. 13.40 — «Мана Бумбо ҳам келди». Бадиий фильм. 14.55 — Инсон ва замин. 16.05 — Оҳангларда қалб ҳарорати. 17.30 — Пионерлар мамлакатида. 18.15 — Дўстлик поезди. Фильм-концерт. 19.00 — Мактабислоҳоти — ҳаётга! 19.30 — Ахборот. 19.45 — Мультипанорама. 20.30 — Ахборот. 20.50 — Ажаб қишлоқ ҳангомалари. 21.30 — Время. 22.05 — Қайта қуриш прожектори. 22.15 — «Нобоп кўниш». Бадиий фильм.

УзТВ-II. Душанба: 18.05 — Болалар учун фильм. 18.40 — Реклама. 18.50 — Жаҳон бир ҳафта ичида. 19.00 — Новости. 19.20 — Сўз усталари. 20.00 — Ахбор. 20.15 — Музикали программа. 21.30 — Время. 22.05 — Қайта қуриш прожектори. 22.15 — Наврўзи ажам.

3 апрель, якшанба

МТ-I. 8.30 — Янгиликлар. 8.45 — Ритмик гимнастика. 9.30 — Якутия олмослари. 9.50 — Спортлото. 10.00 — Будильник. 10.30 — Совет Иттифоқига хизмат қиламан! 11.30 — Тонгги почта. 12.00 — Киноафиша. 13.00 — Музикали киоск. 13.30 — Қишлоқ янгиликлари. 14.30 — Здоровье. 15.15 — Халқ ижодиёти. 15.45 — Ердаги ҳаёт. Илмий-оммабоп фильм. 16.50 — «Чол ибн Хаттоб». Бадиий фильм. 18.30 — Халқаро панорама. 19.15 — Якшанба кинозали. 21.30 — Время. 22.05 — «Гленн Миллер. Ой нури серенадаси». Музикали фильм. 23.30 — Янгиликлар.

МТ-II. 8.30 — Зарядкага сафланинг!. 8.45 — Сиз яратган боғ. 9.20 — Юлдузча. 10.10 — Портретлар. 11.25 — Илмий-оммабоп фильмлар. 12.05 — Ўқитувчи дарсига. 12.25 — Иқтисодий билимлар асослари. 12.55 — Оламга саёҳат. 14.00 — Ажойиб кишилар ҳаёти. 14.30 — «Давлат чегараси». Бадиий фильм. 1 ва 2-сериялар. 16.40 — Шоир қалби. 17.00 — Мамлакат театрлари намойиш этади. 19.25 — Телевизион музикали абонемент. 20.30 — Хайрли тун, кичкинтойлар! 20.45 — Шаҳарлар ва йиллар. 21.30 — Время. 22.05 — «Обрў». Бадиий фильм. 23.15 — Кўл тўпи. Кубок эгалари кубоги.

УзТВ-I. 8.30 — «Ассалому алайкум». 10.00 — Ҳужжатли фильмлар. 11.00 — Биргаликда куйлаймиз. 11.20 — «Тоғларда қолди менинг қалбим». Бадиий фильм. 12.35 — Китоб — бизнинг дўстимиз. 13.40 — Мультфильм. 14.00 — Қўшиқ бизга ҳамиша ҳамроҳ. 14.50 — Йўл ҳаракати хавфсизлиги учун. 15.30 — Бутуниттифоқ XIX партия конференцияси олдидан. 16.30 — Спорт программаси. 17.30 — Реклама. 17.50 — Телефильм. 18.30 — Санъат гунчалари. 19.00 — Бугун — Геологлар куни. 19.30 — Ахборот. 19.45 — Цирк! 20.30 — Ахборот. 20.50 — Дам олиш концерти. 21.30 — Время. 22.05 — «Ахборот» танқид қилади...» 22.15 — Муножат Йўлчиева куйлайди.

УзТВ-II. Фрунзе: 16.20 — Мультфильмлар. 16.40 — «Тушимга куй кирибди». Фильм-концерт. 17.10 — Бугун — Геологлар куни. 17.30 — Афғонистон: тинчлик томон машаққатли йўл. 18.30 — Халқаро панорама. 19.15 — Эстрада концерти. 19.40 — Телефильм. 20.00 — «Умар Хайёмдин маҳабати». Телеспектакль. 21.30 — Время. 22.05 — «Шоҳ қайлиғи». Бадиий фильм.

Р. — 08628. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. А. — 72. ИНДЕКС 64583. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12